

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

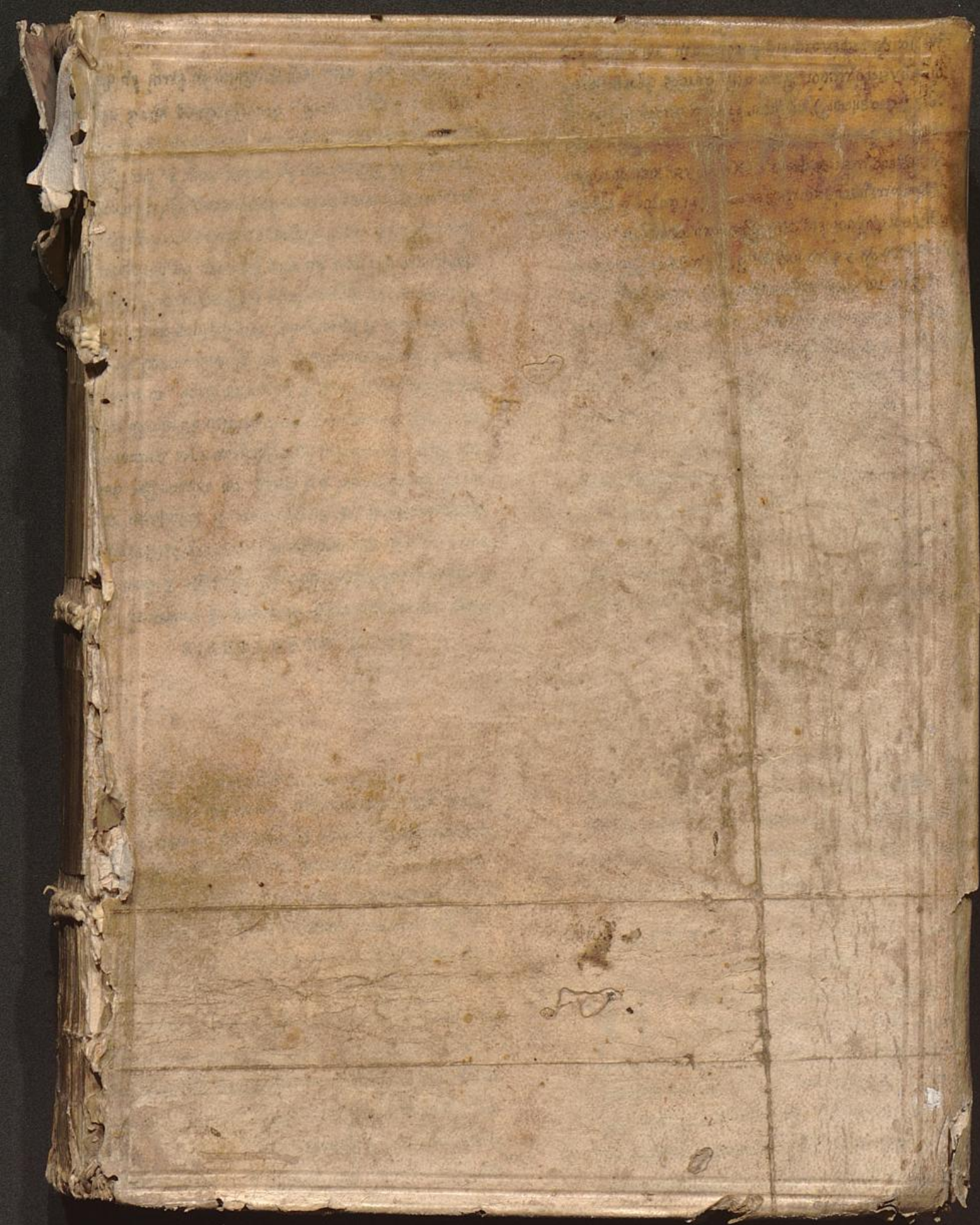
Exhortatio Ad Reditvm In Catholicam Ecclesiam, Ovicvlis Christi, Gevsiaa Tempestate Per Hollandiam Et Vicinvm Belgivm Misere Dispersis

Lindt, Willem van der

Coloniae, 1577

VD16 L 1932

urn:nbn:de:hbz:466:1-31553

~~724/6~~

J 372.

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

EXHORTATIO
AD REDITVM IN
CATHOLICAM ECCLESIAM,
OVICVLIS CHRISTI, GEVSIACA
TEMPESTATE PER HOLLANDIAM
ET VICINVM BELGIVM MISE-
RE DISPERSIS,

R. D. VVilhelmo Damasi Lindano Ruræmondensi
Episcopo auctore conscripta.

*Prefatio ad S. P. Q. Dordracenum ostendit, quam sit ad eternam sa-
lutem necessarium, Catholicam fidem, Germanis ab Apostolo Thoma,
(vetustissimis auctoris testibus) olim traditam, inte-
gram inuiolatamq, seruare.*

COLONIAE,
*Apud Ludouicum Aleatorium, & heredes Iacobi
Soteris, Anno M. D. LXXVII.*

Esaias. Respicite ad Petram, unde excisi estis.

Ieremias. State super fenitias antiquas, & interrogate Patres vestros: ipsi vobis veritatem demonstrabunt.

Psal. 67. In Ecclesiis benedicite Deo Domino, de fontibus Israel.

Ioan. 17. Non pro his tantum rogo, sed & pro ijs, qui per eos credituri sunt in me.

AD MAGNIFICOS
DOMINOS ET PRÆCLARISSI-
VIROS, PRÆTOREM, CONSULEM
ET S. P. Q. DORDRACENVM, VVILHEL-
MI DAMASI LINDANI DORDRACENI

*Prefatio, in exhortationem ad reditum
in Ecclesiam Christi Iesu Ca-
tholicam.*

IVVS Paulus cœlesti fratrum
suorum zelo inflammatus, de-
siderans, totoque pectore æ-
sttuans, optabat se à Deo ana-
thema fieri, quò ipsi salutem
consequerentur. Talem Dei
zelum qui nunc suis pro fratri-
bus gerant, an multi reperiantur, Dominus illo
die iudicabit, qui reuelabit consilia cordium, vni-
uersaque abscondita tenebrarum. Hoc interim
certum est, tanto aliquem alieni (modò alienum
censeatur, quod fratri, hoc est, sibi ipsi ferè alteri
contingit) mali sensu magis affici, quanto illos
ærumna graui & calamitate afflictos aut impen-
sus amat, aut malum, quo laborant, habet per-
spectius. Hunc affectum Christianum ipsa Chri-
stiana pijs parit charitas, quæ illud Paulinû suo-
rum

PR AEFATIO.

rum in cordibus operatur. Si vnum dolet mem-
brum, & alterum dolet: si vnum gaudet, alterum
quoq; gaudet. Quibus ergo Clarissimi viri & fra-
tres in Christo Iesu charissimi, acerbior simul &
vehementior de vestro ac vestrae Reipub. malo to-
tos per annos V. de manu Dei inflictio fuit dolor:
eisdem & gaudium nunc spiritale oritur abun-
dantius simul & iucundius. Quod si mihi vestro
ciui, pro doloris mei, (qui saeculum totum mihi
durare visus est,) modo contigit Dei beneficio,
erit, scio, longe maximum. Sed vereor ne ita bre-
ui plenum illud & integrum sentiamus, quem-
admodum nobis in votis est. Siquidem vt grauio-
res morbi haud tam repente pelluntur, subito-
que profligantur, quam mortales aegros viden-
tur obruere: ita pestilentis doctrinae languor &
tabida aegritudo non tam facile passim solet suae
restitui pristinae incolumitati. Quod cum D. Pau-
lo, verissimo animarum medico, longa esset ex-
perientia notum, recte ac merito perniciosum
istum venenatae doctrinae morbum carcinoma-
tis vocabulo insigniendum sibi censuit. Sermo e-
orum, (inquit, de blasphemis haereticis suo illo se-
culo Apostolico, hominum mente corruptorum,
imo daemioniorum doctrinam inuehentibus loquu-
tus) vt caecer serpit: significans, aegre stirpitis imis-
que ex fibris eorum reuelli posse, quos semel inuase-
rit

PRAEFATIO.

rit. Sicut enim cancer morbus, intima hominis p̄cordia semel aggressus, expelli aut vinci nescius, illa non solū depascitur, sed serpere, immo carnē oēm deuorare non desinit, donec ipsa prorsus nudauerit ossa: ita & iste viciatus pestilētis doctrinae tanquam antiqui illius venientis morsus, sese continere atq; sistere nequit, ubi eius mens mentē semel peruaserit, imo persuaserit: donec intimas pietatis Christianae medullas fuerit depasta, & incurabilem quendam miseris animabus morbum exitialiter attulerit. Huic rei testimonio fuerit tot miserorum fratrum, hac noui (si Christo placet) euangelij peste infectorum misera pertinacia, quorum plurimi suis pro blasphemijs extrema pati maluerunt, quam ad Christianum, à quo hominum, immo dæmonum, vt Paulus loquitur, doctrina fuerunt seducti, redire euangelium. Alij numero infinito bona sua exoptarunt relinquere, ac insano quasi furore quodam perciti, & lares patrios & dulces penates deserere, quō suo à carcinomate, quo à vetere illo serpēte afflati erāt, liberari salutariter. Testis est Antuerpia, quæ vel solat tot errantiū (heu dolor?) fratrum, hoc tumultu Belgico, in Angliam, Germaniā, & hanc viciniā extrusit milia. Istis autem tanquā conclamatis, vt nullum apud nos quidem superest, præterquā piæ orationis ad Deum Patrē Cle-

PRAEFATIO.

mentissimum remedium, vnde pia mater Ecclesia dolens ipsis cum Pythagoræis scribit epitaphium: ita ijs, qui aut nutabundi hærent, aut adhuc nutant dubij, aliud putabamus adferendum medicamentum, quo salubriter admoto possent, diuino Spiritus Sancti auxilio adiuuante, ad mentis perturbatæ, atque horrendis erroribus excæcatæ sanitatem vel postlimiò redire. Ciuibus quidem nostris hunc laborem minus equidem spero necessarium futurum: quod gratias immortales Christo Iesu Domino nostro egimus, cum dudum magno animi gaudio accepimus, populum nostratem ita fuisse in auita nostra religione constantem, vt ad prophana superstiosæ cœnæ Calvinisticæ sacrilegia pauculi, accesserint plurimi verò clanculum domatim Apostolico sunt vsi & sacrificio & Sacramento, sicuti & Goudæ: sit Christo Domino nostro laus semper & gloria. Equidem mihi persuasum habeo, si illus erraticis Christi ouiculis etiam mediocriter nota essent nostræ Religionis Catholicæ principia, malle ipsos quadrigis in diuersa nitentibus horribiliter dilaniari, aut membratim atrociter deartuari, quam vel iota vnum ab auita discedere doctrina, in Catholica Christi Iesu Ecclesia iam pridem tradita: qua pie ab incunabilis religiosis à parentibus fuere imbuti. Si nanque persuasum foret. Religio.

PRAEFATIO.

ligionem Christianam, quam nos Catholici per Hollandiam totamque Belgicam haecenus (Christo gratia immortalis) toto cum orbe Christiano concorditer obtinemus, fuisse in initio à Christi Iesu Apostolo D. Thoma eiusque discipulis per Germaniam, & nisi fallor, per istam Prouinciam, aut viciniam fatam, & foeliciter ante anno 1500. disseminatam: mihi dubium non fit, quin illa non modò exoscularentur suauiter, sed manibus, pedibusque niterentur seruare saluam, obtinere inuiolatam, tueri illibatam Hoc ne paradoxum, aut hyperbolicum quis arbitretur, benigne obsecro mecum repetite fideliora antiquorum temporum Chronica, quibus perlustratis, si non perspicuum, saltem à vero non alienum videbitur, D. Thomam Christi Apostolum Germanis nostris maioribus salutiferum Christi Iesu annunciasse euangelium. Si nobis integri exstarent veterum historiarum libri, res admodum edacis temporis iniuria, inuidaque obliteratione obscura, liquidis queat illustrari testimonijs: nunc per vmbra quasi gradientes, tenebricosa quaedam legere cogimur antiquorum scriptorum vestigia. Dorotheus Tyrius Episcopus clarissimus inter illos eximios Christi martyres, qui à Maximiano Tyranno crudelissime varijs vexatus tormentis, Concilio illi Nicæno interfuit, scribit in sua Synopsi,

*Testimo-
nia vetu-
stiss. autho-
rū D. Tho-
mam in*

PRAEFATIO.

*Germania
Euangelii
prædicasse.*

1.
*D. Doro-
thaus mar-
tyr in Con-
cilio Nice-
no, Anno
300.*

2.
*D. Hiero-
mus, Anno
360.*

3.
*Sophronius
Græcus, D.
Hierony-
mus inter-
pres.*

nopli, S. Thomam Apostolum inter alios etiam Germanis prædicasse Christi euangelium. Sic enim exstat in eius libello de Apostolorum & discipulorum Christi vita & peregrinatione: quem Eusebio Cæsariensi Musculus à se de Græcis conuersum adiecit. Huius rei fidem disertis verbis confirmat D. Hieronymus in Catalogo illustriū virorum, D. Thomam asserens Germanis prædicasse. Suffragatur & Sophronius illum D. Hieronymi catalogum in Græcam linguam conuertens, qui & *Ἐγχευοῖς*, Germanis legit. Sic enim habet Catalogus D. Hieronymi ante annos plurimos Græcolatinus ab Erasmo editus. Eandem lectionem ex Sophronio confirmat Reuerendissimus D. Primus, Episcopus Cabilonensis, in sua Topographia Sanctorum Christi martyrum, pridem non indocte nec perfunctorie aut oscitanter scripta. Proinde miranda quorundam huius ætatis temerariæ sciolorum audacia, qua illud apud D. Hieronymi Germanis, nomen in vocem Asiæ populi Carmanis deprauarunt. quemadmodum & posterior Frobenij editio, prioribus non parum deprauatior habet. Sed fidem lectionis nostræ, Germanis, stabiliunt omnia doctissimi viri Mariani Victorij exemplaria, quæ ex varijs Italiæ Bibliothecis ab ipso, alijsque mira indefessæ diligentia opera, iussu Reuerendissimi D. Card.

Mo-

PRAEFATIO.

Moroni collata, concorditer hoc D. Hieronymi loco legunt, Germanis. Sic & Oecumenius in Catalogo Apostolico in acta Apostolorum. His suffragatur, quod locis Germaniæ aliquot celeberrimis, ubi exordia fidei Christianæ fuerant, ante aduentum eximiorum D. Petri discipulorum, SS. Eucharij, Valerij atq; Materni plantata fuerunt, exstructa cernuntur Deo Opt. Max. oratoria, in D. Thomæ Apostoli memoriam. Talia per Germaniam occurrunt non rara D. Thomæ Sacella: ut Colonia, Leodij, In Bruuyler apud Coloniam, ubi religiose admodum colitur huius diui memoria, & sacræ ostenduntur vestimētorum reliquiæ, ut olim Apostolorum ætate Sacra D. Pauli circumferebantur semicinctia, nitidaq; sudariola. Talis est illa celeberrima Argentinensis Ecclesia, & alię alibi: de quibus mihi res non satis est comperta, licet epistolis varijs expetita. Vnum referam de nobilissima secundæ huius Germaniæ Traiectensi ecclesia, olim ad Rhenum in Oceanum proferantē sita, haud longe ab ostio, ad quod Cæsar Caligula olim, teste Suetonio, arcem excitauit Britannicam: cuius etiamnum ostenduntur memorabiles & spectatu dignissimæ ruinæ, ubi incolæ ad littus oceanus vocant Brittenburch, siue *het huys te Britten*, quod est arx aduersus Brittones, qui veterem tenebant Britanniam; nunc à

4.
Oecumenius Græcus Com. in acta Apostolorū.

5.
Ab oratorijs D. Thomæ passim per Germaniā sacræ.

6.
Archiepiscopalis ecclesia Traiecten. ad Rhenum olim D. Thomæ sacræ.

PRAEFATIO.

*Vide Boni-
facij Epist.
2. Tomo
Concilio-
rum.*

stratibus Saxonibus & Anglis dictam Angliam, ut pridem tempore D. Bonifacij, Germanorum Apostoli, Saxoniam transmarinam. Hoc igitur loco, tunc Romanis hybernis ac stationibus militaribus celeberrimo, qui hodie Traiectum, olim Oudtrecht q.d. vetus Traiectum, per Rhenum ad Frisios, Saxonesq; vicinos, ante annos plurimos ædificata fuit D. Thomæ nomine Do Deo ædificata: vbi nunc inter ecclesias Cathedralem & S. Bonifacij (siue ut nunc vocatur, S. Saluatoris, propter Sacram Christi Domini Saluatoris imaginem miraculis claram) obscurum & exiguum visitur Sacellum, eiusdē D. Thomæ Apostoli nomine consecratū, sed quia opimis caret beneficijs, neglectū & incultū: quod summę in D. Apostolum, huius Prouinciæ Patronum ingratitude est indicium. Hoc loco Christiani, qui illa erāt ætate rudi, Deo gratias agebant de ineffabilibus Christianismi beneficijs, sibi à Deo per D. Thomā Apostolum cōmunicatis, & per D. Villibrordum post annos 600. instauratis atq; adauctis, donec per Nortmānorum & Frisiorum incursiones fuit incendio vastatus, & Clericis huc illuc sæuitia hostium dispersis, ad tempus quoddam desertus. Nequaquā tamen grauia piæ antiquitatis studio deditis de-
7. sunt argumenta, quæ templum illud priscum
*Ex verustis
simis Chro-
nicis Frisia* fuisse olim D. Thomæ consecratum contesten-
tur.

PRAEFATIO.

rur. Sic enim vetera habent chronica manuscrip-
 ta, quæ aliquando vetustissima legimus in præcla-
 ra quondam Egmondana Abbatia, ad littus Ocea-
 ni Saxonici, nunc funditus à Theomachis, dicam,
 an à perditissimæ vitæ monachis eversa. Hoc ip-
 sum testantur & Chronica Frisiorum, quæ mag-
 no collecta volumine mihi in Frisiam Episcopi
 Traiectensi, vicarios ante annos duodeviginti abi-
 turo, communicavit Cl. V.D. Viglius Zvyche-
 mus, illustre huius sæculi decus.

De his ne pius dubitet lector, facit illa vetustif-
 sima Tabella, quæ de more sacris imponitur alta-
 ribus: quæ illo ex vetustissimo D. Thomæ Sacel-
 lo, vt constans habet fama, in Ecclesiam Cathe-
 dralem translata, medium occupat Chori: vbi
 prona est altari imposita, sed plicatilis, ita vt
 nisi aperiatur, non videatur, sed sacri altaris
 putetur operculum, cui libri & tabellæ chori in-
 ijiuntur. Est enim pulpiti loco vbi epistola so-
 let alibi decantari. Hæc si aperiatur & expli-
 cetur, figuram intus habet Domini Iesu cruci-
 fixi: cui astant Beata virgo cum D. Agnete, &
 D. Ioanne Euangelista cum D. Thoma, tanquam
 huius Prouinciæ Patrono. Istud si hæc tabula ve-
 rustissima, quod & pictoris non impoliti manus
 loquitur, minus cuiquam fortè persuadeat, illud

rum quæ
 nobis Cl.
 V. D. Vi-
 gilus, S. Ba-
 nonis Præ-
 pos. comu-
 nicauit, &
 hys quæ.

8.

Traiecten-
 sis Tabella
 vetustissi-
 ma. S. al-
 taris D.
 Thomam
 exhibet par-
 tronum.

9.

Litania
 Ec. Tra-
 Græco-La-
 tina D.
 Thomam
 inter pri-
 mos recen-
 set Aposto-
 los, locoter-
 ma-
 tio.

PRAEFATIO.

maioris est momenti, quòd Ecclesia Traiectensis in solemnibus processionibus, ubi de more Christianorum antiquissimo Lytania recitat, D. Thomam mox post Apostolos Petrum & Paulum enumerat: quemadmodum SS. Lytania his versibus Græcolatinis (sicut etiamnum Baptizandorum Catechesin die Scrutinij ante Pascha Græcolatinè peragit) diebus Rogationum decantari solitis clarè liquet.

*Agne Dei patris, qui mundi crimina tollis,
Optatæ pacis munera dona tuis.*

*Kyrie pantocraton ijsos sedijse kepantes,
Sub Basileos iymon Christe eleison iymas.*

*Vide Apo-
loget. nost.
lib. 2.*

Posterius distychon scribarum incuria deprauatum, ita suæ restituimus lectioni genuinæ,

*Kyrie pantocrator Iysu sose hapantas,
Sij Basileus iymon, Christe eleison iymas.*

10. Huc facit, quod ecclesia Traiectensis solem-
Solemnem nem D. Thomæ translationis diem quotannis no-
diem trās- uem lectionibus celebrat. Sic & illud non parum
lationis D. pios mouet, quod in quotidiano diuino cultu
Thomæ a- Traiectensis Ecclesiæ, commemoratio D. Thomæ
git Eccle- fit post collectas de SS. Petro & Paulo, ante D.
sia Traie- Martinum noui ædificij Patronum Hæc quibus-
ctensis. dam magis fortè probarentur, nisi Abdias, Isi-

11. *Silentium
Viographo-
rum quo-
rundam*

dorus, Nicephorus & alij quidam Viographi hanc rem silentio præterijssent. Quod mirum

video

PRAEFATIO.

videri non debet, quum rerum omnium non omnes fuerint conscij, & de Germania ad vomitum, sicuti & alia Prouinciæ Aquilonares bellis infestatae, reuersa tunc parum forte laborabatur. Sed eodem argumento quis D. Thomam in Thraciam & in Groenlandiam, quæ supra ultimam est Thulen, prædicasse quis negarit: cum tamen monasterium illic nobilissimum D. Thomæ nomine infigne aliud testetur.

Cæterum si Topographiam Sanctorum Christi Apostolorum & martyrum doctissimi Episcopi D. Primi Cabilonensis consulamus, non tam alienum à vero videbitur quod astruere nitimur. Hic enim in Thraciam siue Macedoniam versus excurrentem, cui Illyricum & Germania fere connectuntur, D. Thomam profectum scribit, ubi Adrianopolim illustrat. Sic enim exstat apud eum. Adrianopolis, quæ & Trimontium & Philippopolis, Thraciæ ciuitas. Hic Thomas Apostolus per Albanem Gondofori Regis Indorum præfectum, Gad Regis fratre resuscitato, Regem cum familia conuertit & baptizat. Cui Apostolorum peregrinatio vel à limine nota est, ignorare nequit, facillimum Diuo Thomæ, miro disseminandi apud remotissimas quasque Gentes euangelij Christi æstu flagrant, fuisse iter ex Thracia Danubio contermina in Germaniam: quò re-

huic opinioni nihil repugnat.

D. Thomas in Thracia Dannubiana, et Groenlandia supra Thulen prædicauit.

Primus Cabilonensis Episcopus testatur

D. Thomam non longe a Macedonia Euangelium docuisse.

Ex Thracia in Germaniam Danubius deducit.

PRÆFATIO.

rectus fluuij nobilissimi ducebat decursus : qui ætate illa Apostolica Romanis præfidijs & stationibus erat celebratissimus: quod pontes & oppida iuxta eius ripas etiamnum loquuntur. Porro qua via suam illam in Groenlandiam Indiæ vicinam, siue Orientalis potius Indiæ limitem peruenerit, Cosmographis atq; oculatoribus Topographis disceptandum relinquimus.

Cum igitur D. Thomam Germanis (vti diuus Dorotheus, præclarus, idemque antiquissimus Christi martyr: Diuus Hieronymus, veterum historiarum peritissimus, quæ ad suæ, immò nostræ gentis ad Christum vocatæ originem pertinent, scrutator diligentissimus: Sophronius & Oecumenius, qui Apostolorum gesta & peregrinationes studio non vulgari descripsit, cõcorditer docet) salutiferum Christi Iesu Euangelium annunciasse sit non obscure ostensum: qui suæ mentis satis compos est, dubitare non potest, quin eadem Christiana doctrina à D. Thoma & pijs eius discipulis sit etiam per Germaniam olim disseminata, quæ per cæteros Christi Apostolos toto fuit orbe plantata. Quod si eadem fuit: necesse est omnes, quotquot suam æternam amant salutem, illam ipsam tenere, ac in vnam illam concorditer conuenire Christi domum, in quam vno pietatis ac salutis studio Apostoli omnes

nes

PRAEFATIO.

nes vniuersas Christi ouiculas congregare solliciti satagebant. Quæ domus Dei stare salua non potest, nisi & vna eademq; fides, initiò ab Apostolis vniuerso mundo annunciata, ab omnibus quoq; salua teneatur, & facta tecta conseruetur. Quibus itaq; sua æterna est salus chara, proculdubio nullis sese ab hac vna Dei domo, per Christum Apostolorum labore collecta, tormentis diuelli, nedum temerè, aut stultè ab ea sese vllis fallacium hominum sophismatibus abduci patiantur. Atqui non desunt fortassis, quibus argumenta quædam in speciem plausibilia imponunt, cur minus auitam suam Christi Religionem sibi putent obtinendam, sed potius nouum istud nouorum magistrorum Evangelium amplectendum, mordicusq; tuendum. Huic errantium fratrum generi vt cõsulatur, adhortatoriã hanc epistolam scribendam rebar, ne salutaris deesset ratio, qua in rectam redeant viam, qui aliquo diaboli sophismate à vero Christi euangelio specie recti seducti aberrant. Eam verò breuiorem nunc facere cogit hoc institutum, rudioribus & simplicioribus fratribus desudans: sin prolixioribus quis desideret dogmatum omnium controuersorum explicationem, eam si nostro ex Apologetico aut Panoplia cuiusque petere non libet, plurimi existant doctissimi hominum libri, vnde solida, eademque vera hauriatur Apostolicæ doctrinæ confirmatio, simul & luculentissima illustratio. Porro hanc adhortationem vestro sub nomine

PRAEFATIO.

viri Clarissimi & Domini Magnifici in lucem
prodire volumus, quo gratitudo huius animi
publico aliquo testimonio exstaret posteris no-
stris cōtestata. Totos enim nos cū Patria suavis-
sima suo sibi iure optimo vendicet, Patres Patrię,
quorum fideli præsidio & paterna cura in pristi-
num suū (spero) reflorescet decus, omni ratione
putauimus cohonestandos, quam tenuitas
nostra poterit, dum spiritus hos
reget artus, in medium
adferre.

I

EXHORTATIONIS AD REDITVM
IN CATHOLICAM CHRISTI IESV EC-
CLESIAM, AD HOLLANDOS
SCRIPTAE CAPITA.

Refatio ad S. P. Q. Dordracenum, calamitatem misero Dei populo inflictam deplorat: a qua vt liberetur, nihil est efficacius, quam vt originem Catholicae Religionis, iam pridem sibi a maioribus tradita, serio atque sedulo recogitent: quam Germanos a D. Thoma Apostolo iam olim accepisse, varijs vetustissimorum scriptorum ostendit argumentis, potissimum ab antiquissima sua Archiepiscopali Traiectensi Ecclesia petitis.

Caput. 1. De vsu hereseon, quod suo malo praclarum bonum operentur, scilicet quod pios reddunt suatentatione illustriores.

2. Diabolus Catholicam Christi ecclesiam oppugnando, eam vnicam esse demonstrat veram Dei domum.

3. De veris ecclesiae Christi notis, quod vna, quod sancta, quod Catholica, quod Apostolica.

4. Quare irruente in ouile Christi saeva perfidia tempestate, aut heretica diaboli persecutione, fideles Christi serui, sedulique Pastores celeuma illud olim in clamare solent, Non potest Deum habere Patrem, qui catholicam Christi Ecclesiam non habet matrem.

5. Facile a pijs, & amore huius saeculi, aut carnali voluptate non excacatis agnosci posse, nouas Euangelicorum Ecclesias esse non Dei, sed diaboli, eiusque Bardi & crassioris, sacrilegas Synagogas.

6. Dogmata istorum nouatorum facile agnosci, esse doctrinas non Dei, sed hominum, immo demonum, si suam ad originem reuocentur: quod exemplis ostenditur. Non enim nisi veteres, olimque damnatissimas renouare conantur priscorum heresiarcharum blasphemias, Christianis semper abominatas, & Anathemate in S. S. Concilijs notatas.

7. Dogmata euangelicorum quia horribili scatent in Deum & Christum eius blasphemia, suum arguunt magistrum diabolum, quod Deum cum Manicheis faciunt peccati omnium auctorem & causam efficacem.

C

Quod

8. Quod peccatum Originale cum Pelagianis impie abolent negant-
que in pueris, nondum in Christo renatis.
9. Quod Christi Sacramenta vere abolent & negant, cum ea efficacia
& sanctificantia negant. Nam ea tantum faciunt peccati umbracula &
velamenta, quae peccatum & peccati sordes, foedaeque maculas non tollunt,
sed velant, non abolent & eluunt, sed tegunt.
10. Quanta immanitate isti prophani canes Christum dilanient. Ana-
baptista illi veram auferunt carnem, ex virginis matris natura hominisque
essentia assumptam.
11. Lutherani Christum vere negant esse Iesum & Salvatorem, qui
peccatum populi sui non auferit, sed velat & tegit.
12. Calvinista Christo suam vere cum Arrianis imminuunt & tollunt
diuinitatem, eum patre minorem & dignitate inferiorem blasphemantes.
Vbi catalogus texitur horribilium blasphemarum, diabalo magistro dignis-
simarum, quibus impij Calvinista Christo suis in scriptis horribiliter ma-
ledicunt. Vnde hic veritas S. Eucharistiae vno Diui Pauli loco euincitur &
illustratur, atque furiosa demensque Sacramentariorum cacitas depla-
ratur.
13. Coniugia euangelicorum in Sacrificium Christi, alium vt resut en-
tur postulare locum, ideoque causa ostenditur, quare cum Calvinistis hic non
est ea super re disputandum.
14. Cum Lutheranis facile admodum esse super Sacrificio missae
negotium, qui suis conuicti verbis, coguntur illud agnoscere propi-
tatorium. quia sine expresso verbo Dei fatentur illam esse Eucharisticum
sacrificium.
15. Quod eodem argumento Catholici omnia nostra stabilimus
dogmata, quo illi suum Eucharisticum sacrificium: quod sese no-
biscum concorditer obrinere ipsi profitentur, in Apologia Confessionis
Augustanae.
16. Quod imperitis aberrandi causa non tam sunt catholicorum scan-
dala, quam impura suamet ipsorum vita: & cur hodie tam multi ad Cal-
uinismum deficiant.
17. Quod plebeis & plerisque omnibus mercatoribus errandi causa su-
it auaritia, quam, teste Diuo Paulo, quidam appetentes a fide erra-
uerunt.

18. Quod

18. Quod fratres simpliciores, qui minus mali putantur, aut sordida auaritia occasionibus non intricantur, aliam in se habent errandam causam: quod teste Diuo Paulo non dilexerunt illam Euangelicam Christi veritatem, ipsis a Patre caelesti reuelatam, nec eam precibus conseruare, aut bonis operibus exornare, quotidianoque pietatis exercitio fouere satagebant.

19. Causa exponitur, cur tam multi hodie inueniantur dubitantem, clamantes, Nescimus quid nobis sit credendum: quod fidei lumen tenebra malorum operum obscurant, & paulatim exstinguunt.

20. Epilogus huius exhortationis, qua necessarium colligit & imprecatur omnibus a fide Christi Euangelica seductis, ad Catholicam Christi Ecclesiam reditum.

C. 2. Caput

Caput primum.

De usu hæreseon, quod suo malo præclarum bonum operentur, scilicet quod pios reddant sua tentatione illustriores.

Portet hæreses esse, ait Dei Spiritus ore S. Pauli, vt qui probati sunt inter vos, fiant manifesti. Orta enim opinionum de fide, quasi ventorum tempestate, in Dei domo, tum demum liquet, quinam certo sint probi, qui improbi, qui leues, qui constantes, qui denique palea, qui electum illud triticum in coelestia horrea deportandum. Ita enim clementissimus Dominus omnia in electorum suorum filiorum salutem operatur, vt talis nouorum dogmatum tempestas, quæ totum Christi ouile non solum conturbare, sed etiam dispergere videtur, in manifestam tamen cedat suorum electorum vtilitatem, in virtutum auctarium, in certiores salutem, & maiorem gloriam, denique in illustriorem etiam æternæ vitæ coronam. Vident enim omnes tam pij, quam impij, sæuientem illam nouarum, immo impiarum doctrinarum tempestatem paulatim ad Dei nutum, vt olim dormiente in Petri nauicula Domino, efferi, frementis atq; horribiliter intumescens maris fluctus, conticescentem ac deficientem, vanam fuisse diaboli operam, qua illam Christi Domini in rupe Apostolicæ confessionis fundatam inuidus conabatur affligere, perturbare, vexare, euertere.

Caput. II.

Diabolus Catholicam Christi Ecclesiam oppugnando, eam vnicam esse demonstrat veram Dei domum.

Qua ex re omnibus perspicuum fit, vnam tantum esse Catholicam Christi ecclesiam, quam omissis variarum sectarum

rum conuenticulis, diabolus tanta humanæ salutis inuidia rabidus, oppugnando studet perturbare, ac fidei vnitatem in varias nouorum dogmatum sectas discernere, ac veluti dilaniare. Manet tamen Christi veritas ita inuicta & indiuulsa, vt omnes tam probi quam improbi vno ore agnoscant, vnam esse catholicam Christi Ecclesiam, extra quam non magis speranda omnibus est salus, quam olim diluuij tempore extra illam arcam Noe. Hoc igitur principio apud omnium Christianorum animos etiamnum saluo, videndum, an aliqua nobis à Christo sint notæ datæ, quibus suam domum à diaboli Synagoga certò secernat: ne quis putet diutius Christum hic esse in deserto, per Anabaptistas celebrato, aut illic in penetralibus VVittenbergæ Luthericæ, aut Geneuæ Calvinicæ, aut Embdæ Menonica, aut Kunigspergæ Osiandrinæ.

Caput III.

De veris Ecclesia Christi notis, quod vna, quod sancta, quod Catholica, quod Apostolica.

Christus Dominus sua sanctus legatione ad Patrem rediturus, Apostolos suos vt per triennium ante mortem, ita diebus 40. post gloriosam suam resurrectionem, & misso veritatis omnis magistro Spiritu Sancto, de omnibus ita instruxit, vt nihil eorum, quæ ad Religionem Christianam fundandam sunt necessaria, eis defuerit. Quia igitur vnam vniuersi erant toto orbe fundaturi Ecclesiam, in Christi nomine vndiq; concorditer congregandam, vnum sibi confecerunt Symbolum, & certam veluti suæ militiæ tesseram: quam oporteret omnes in Christi ouicularum numerum recipiendos & tenere & profiteri. In ea autem fidei Christianæ formula ore vno legunt omnes, Credo sanctam Ecclesiam Catholicam. Quod fidei Christianæ capitulum si rectè expendamus,

Ecclesiam cum credimus, plures esse non posse se profiteri. mus, abunde nobis certas exponet notas, quibus Christi Ecclesia, ab Apostolis toto concorditer orbe olim abs sui exordio fundata, & noscatur, & ab Antichristianis discernatur synagogis. Ecclesiam enim dum hunc Christi gregem vocamus, non plures esse posse ipso vocabulo profiteremur. Sicuti cum eandem dicimus Sanctam, ab eadem vniuersas hominum segregamus congregationes, quæ sunt aut Iudæorum, aut Mahumetanorum, aut Paganorum, siue gentilium, veri Dei ignorantia exæcatorum vocabulo, aliquem in cœtum congregatæ. Rursus sanctam quum vocamus, illas populorum congregationes ab hac Dei domo separamus, quæ veram non agnoscunt animarum sanctificationem, in reconciliatione per qua Sacramentorum Christi Spiritum donari. Ea autem sita est in vera peccatorum remissione, & animæ purgatione à peccatorum labe atque macula, denique in Spiritus sancti effusione, siue communicatione, qui animam sacramentis expiatam, suis ornet virtutibus. Siquidem suos Christus vere, non simulate sanctificat, quos suo regenerat Spiritu, quemadmodum pro suis orans apostolis, & quotquot per eos erant in ipsum credituri, docet, sanctifica eos, inquit, ò Pater, in veritate! Sermo tuus veritas est, non simulatio, non externa quædam gesticulatio, aut Comica hypocritarum aut Mimorum actio, & simulata mentium purgatio, aut vana expiatio. Vere siquidem nobis in Christi Sacramentis contingit, quod Dauidis ore prædixit Spiritus sanctus: Sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius: quòd vera nobis per ea cælitus donetur animarum sanctitas & puritas. Præclarè namque à D. Optato scriptum legimus. Ergo Ecclesia vna est, inquit libro secundo, cuius sanctitas de Sacramentis colligitur, non de superbia personarum ponderatur. Ab hac vera mentis & animæ sanctificatione quàm longè absint isti nouorum dogmatum magistri, paulò post dicetur aptius. Superest altera Ecclesiæ Christi nota, Catholica, quæ omnium certissimè simul & euiden-

Sanctam Ecclesiam Christi quãdo proficemur, distinge illas que Sacramentorum Christi non credunt veram sanctificationem.

Ioan. 17.

Psal. 97.

Catholica vocabulum eorum Symbolo additum.

den-

dentissimè hominibus ostendit, vbinam vera illa Dei domus, Christi & Apostolorum opera toto in mundo collecta, semper possit inueniri, certò cognosci, & ab imaginarijs æmuli diaboli Synagogis indubitanter internosci. Catholica, vocabulum est Græcum, generalitatem quandam, immò vbiquitatem, & quod vndique colligitur, siue vnum in cætum, quacunque orbis parte, vbi per Apostolos fuit initio disseminatum, congregatur, significans: quod latini, tanquam venerandam Religionis Christianæ vocem, sibi seruandum, & non immutandum putarunt: sicuti & alias voces non paucas, Ecclesia, Synodus, Apostolus. Germani putarunt sua voce admodum propria mutandum in Allgemeyn: quod apud omnes orbis populos extensum, siue per omnes hominum nationes est diffusum atque propagatum. Apostoli ergo quum illam à Christo Iesu ædificatam in terris Dei domum vellent describere, qualisnam sit, vt semper à suis posteris posset certò cognosci, & indubitanter ab adulterinis falsorum Christianorum conuenticulis discerni, symbolo suo hoc vocabulum Catholica adiecerunt, illam significantes hac voce veram esse Christi Iesu Ecclesiam, quæ per omnes omnium orbis Prouinciarum nationes est pia ipsorum opera plantata, propagata, & in lectissimam Dei vineam ædificata. Quam diuigitur in hac Christi Ecclesia Catholica manent homines atque perstant, de alio non laborant nomine, quam vt Catholici appellentur. Quod cognomen vbi mutant, sese quoque è vestigio Christianos negant: quemadmodum olim præclare à Lactantio Firmiano fuit ante annos 1300. adnotatum. Cum enim aut Nouatiani, aut Phryges, inquit libro 4. Institut. cap. vi. aut Valentiniani, aut Marcionitæ, aut Anthropiani, seu quilibet alij nominantur, Christiani esse desinunt, qui Christi vocabulo amisso, humana & externa vocabula induerunt. Quod ipsum & miseris nostræ tempestatis fratribus accidisse vt indubitatum est, ita ex animo dolemus. hars-

hæretici sese tum alij ab alijs, tum à vera Christi Ecclesia distinguunt, & ipsam Catholicam Christi Ecclesiam contumeliosis cognominibus appellant: tamē illi nomen (Catholica) non possunt adimere. Vnde ipsa sola manet vera Christi Ecclesia, in qua cur sibi manendum Diuus Augustinus crediderit, ita lib. contra Epistolam Fundamenti exposuit. Tenet postremo, inquit cap. 4. ipsum Catholicæ nomen: quod non sine causa inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, vt cum omnes hæretici se Catholicos dici velint; quærenti tamen peregrino alicui, vbi ad Catholicam conueniatur, nullus hæreticorum vel Basilicam suam, vel domum audeat ostendere.

*Apostolica
cur Sym-
bolo a pa-
tribus Ni-
cenis olim
addita.*

Cæterum quia infesti diaboli opera, Christo semper aduersaria, fieri aliquando possit, vt fides Christi olim per Apostolos vbiq; gentium initio prædicata, obscuraretur alicubi, & ab hominibus nouitatum, siue nouarum impietatum & carnalium deliciarum amantibus reiiceretur, ita vt perfidia, aut noua aliqua impietatis doctrina magnam orbis terrarum occuparet partem: Ideo Spiritu Sancto authore, diuini Patres in Concilio Nicæno congregati, vocabulum Apostolicam Symbolo apponendam censuere: quo indubiam ostendunt notam, quæ in finem vsque mundi pijs semper certò ac liquidò demonstrat, vbinam, & penes quem hominum cœtum vera consistat Christi Ecclesia, extra quam nulli mortalium æterna salus est speranda, nedum expectanda. Hæc enim Ecclesiæ Christi nota, pijs Dei filijs certissima est Cynosura, quæ omnibus salutarem Euangelicæ doctrinæ veritatem ex animo quærentibus, certò semper ostendat, quonam terrarum angulo sit collecta, quonam populorum regno sit conseruata, qua in regione agat salua, & inuiolata & imperturbata. Quantumuis enim variæ impiorum hominum Synagogæ sese Christianos mentiantur, atque Catholicos profiteantur: falsi tamen arguuntur semper nominis, nisi se & Apostolicæ ostendant esse originis. Hoc enim sibi vult vocabulum Apostolica, Symbolo post annos ferè 300. iam pridem discernendarum hæreseon causa appositum.

Sicut

AD HOLLANDOS EXHORTATIO.

Sicut enim disiectis Aquilonari tempestate nauigijs, & ad desperationem vsque orto tenebricoso turbine, qui cœlum terræ misceat, ita vt nec horizontem, nec prouinciarum vicinarum liceat cognoscere limites, adactis vectoribus, hilaris apparens Cynosura sollicitis suæ salutis nautis suo ductu certam, qua naufragi euadant, demonstrat viam. Ita irruente in Dei domum hæreseon, quasi sæuientium ventorum procella, quæ collectas dudum in vnitæte fidei ouiculas Christi dispergat, ita vt de eius salute tantum non desperandum videatur, si cogitur illam Dei domum vocari, & esse Apostolicam, quod Apostolos habet authores, & piarum in vnum Christi ouile ouicularum collectores: fieri non potest, quin aperta omnibus ostendatur via, qua ad recuperandam in ea sibi salutem reuertantur.

Caput IIII.

Quare irruente in ouile Christi seu a perfidia tempestate, aut hæretica diaboli persecutione, fideles Christi serui, sedulique Pastores celeuma illud olim inclamare solent, Non potest Deum habere Patrem, qui catholicam Christi Ecclesiam non habet Matrem.

Hinc factum videmus à fidelibus illis Christiani ouilis Pastoribus, D.D. Cypriano & Augustino, alijsq; eorum imitatoribus, salutis ouium sibi creditarum sollicitis, vt exclamare, ac veluti orta turbulenti maris contra nauiculam Christi insurgentis, horridumque intumescens tempestate, celeuma cantare non dubitarint, Non potest Deum habere Patrem, qui Catholicam Christi Ecclesiam non habet Matrem! Sic contra diaboli synagogam, à Nouatianis per Africam & Italiam maximo numero, sub Christi tamen nomine, efflorescentem clamabat D. Cyprianus. Sic contra infinitam illam Donatistarum

D

rum

rum colluuiem, in Christi nomine (vti iactitabat) per Africam sub Episcopis fere quadringentis confluentem exclamat D. Augustinus, Optatus & alij, quotquot suae stationis memores, fidelem gerendo Christi contra suos intestinos hostes, impiofque perduelles bello nauabant operam. Idem celeuma & hodie ingeminant pij Catholici Christi Iesu Ecclesiae Pastores, & qui suo nomini respondere student, concionatores. Ad quam qui colligere non student, lupi sunt & pseudoapostoli, verbum Dei cauponates, nec syncere populo Dei panem filiorum frangentes.

Caput V.

Facile a pijs, & amore huius saeculi, aut carnali voluptate non exocatis agnosciposse, nouas Euangelicorum Ecclesias esse non Dei, sed diaboli, eiusque Bardi & crastoris, sacrilegas Synagogas.

Vi has igitur verae Christi Ecclesiae notas per ymbolum Apostolicum praescriptas, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam, bene habet perpenfas, maturoque consilio examinatas, miror quidem, si oculos ad varias & eas tam multas storum nostrae tempestatis euangelicorum Synagogas attentus conuertat, non eueligio agnoscat illas, licet sub Christi nomine congregatas, non esse tamen Christi, sed Antichristi, & Sathanae, in angelum lucis sese, in fraudem simplicium, & suae salutis aequo minus sollicitorum, transfiguratis. Habet quidem is daemon, nunc temporis Ecclesiam Christi persequens, speciem aliquam angeli lucis, sed apud homines sua philautia elatos, & caeca superbia inflatos, aut carnalis vitae cupidos, lubricos, ventri & gulae deditos, Veneri dedicatos, libidinibus suis mancipatos & Epicuræos. Verum apud doctos, immo vere pijs, vix vmbra angeli lucis meretur: qui in Calui-

no, in

no, in Mennone, & in Luthero in primis loquitur. Si enim sua veteratoria pro astutia, potuisset Dei permisso, illa sua mancipia eo seducere, vt vnam aliquam impietatis doctrinam concorditer contra Cotholicam Christi Ecclesiam orbi innouasset, potuisset sibi aliquam angeli lucis speciem mereri, & incautis eam referre. At nunc tam crassus, tam rusticus & vere bardus (Nam Saxonum crassiorum gens erant Bardi, vnde Lombardi, à specie corporum proceriore, atq; Bardtuuijk, à Bardorum *Vide Hebreum* nomen habuere) fuit istorum hæresiarcharum doctor *mondum* diabolus, vt vel primam verisimilitudinis notam sibi incautus *historia.* ipse sustulerit. Dum enim illi tres hæresiarchæ sibi quisque verum Dei verbum ita arrogant, vt vnus alteri vitissim magna contentione deroget, statim vir non sæculi amore cæcus, aut carnis petulcæ lasciuia mollis, aut odio veritatis (quæ viciosis hominibus amara est) ebrius agnoscit, non posse à Deo veritatis fonte hanc nouam esse doctrinam, quæ tot parit inter ipsos euangelij noui magistros dissentiones. Certum enim est, Deum non esse discordiarum, dissidiorum, & fidei dissentionum authorem, sed pacis, vnitatis, concordis que de Christo & eius Sacramentis doctrinæ. Hoc ergo signo, etiam si non euidentissime isti nouorum dogmatum doctores non proderent sese, non à Christo, vnico pacis & concordie magistro, sed à Sathana discordie authore esse missos: tamen, si concordēs suo in nouo Euangelio esse queant, inde quales sint, an Christi, an antichristi discipuli, mox elucebit, si suam ad originem reuocentur, an suæ doctrinæ authores habeant Christi Apostolos, an non.

2. Cor. 14.

Caput VI.

Dogmata istorum nouatorum facile agnosci, esse doctrinas non Dei, sed hominum, immo demonum, si suam ad originem reuocentur: quod exemplis ostenditur. Non enim nisi veteres, olimque damnatissimas renouare conantur priscorum heresiarcharum blasphemias, Christianis semper abominatas, & Anathemate in S. S. Concilijs notatas.

Pongum foret omnia istorum nouatorum dogmata ad amissim reuocare: suffecerit simplicioribus in Christo fratribus, quibus hic defudat labor, aliquot adnotasse capita, vt ex ijs tanquam ex vnguibus leonem, quod vetus habet Prouerbium. Hominem sui arbitrij ac liberae negant voluntatis, vt adulterium, furtum, ebrietatem, aliaque flagitia à regno Dei excludentia aut faciant, aut non faciant. Quid verbum Dei hoc de dogmate docet, liquidius est, quam vt sit copiose explicandum. Vnam sat fuerit recitasse pericopè, quæ rem solis luce clarius explanet. Si vis ad vitam ingredi, aiebat consulenti se adolescenti omnis veritatis magister, serua mandata. Quibus sophericarum artium machinis hunc & similes scripturarum locos conentur isti nouatores euertere, nò est hoc loco exponendum fusius. Nos illam Catholica Christi Ecclesiæ notam consulamus, an hic nobis liquidam valeat demonstrare veritatem. Qui orthodoxorum Patrum scripta legentes, in Catholica Christi Ecclesia perseuerant, agnoscere coguntur, illos ad vnum omnes ore vno semper, ab ipsis adeo Ecclesiæ Christi incunabilis, docuisse, hominem suo agi & regi arbitrio, hominem libera sua voluntate sua opera agere, non solum mala, sed & quæ dicuntur & vere sunt bona. Hanc doctrinam fuisse ab Apostolis initio traditam inde liquet, quod pauci ei reclamantes, ante annos 1400. vix exorti, statim in herba, vt dici-

vt dicitur, fure oppressi, vt & quosdam D. Irenæus apud Eusebium Casariensem refutauit, erroris que Sathanici conuicit, atque resipiscentes Christianæ restituit veritati. Sic repulsus & profligatus dæmon, Stoicorum suorum mancipiorum gaudens orbi inuehere brutum dogma, furiosum illum Manichæum suis enthusiasmis excitauit, vt hominibus iterum liberum auferre conaretur arbitrium. Quod cum iste insanis suarum furentium prophetissarum & adulatorum vocibus apud imperitos passim fereret, mox catholica Christi Ecclesia istud dogma, tanquam Apostolis ignotum, immo aduersarium, dånauit. Ex hoc fonte Sathanico (Nam Manichæum dæmone fuisse agitatam, nulli dubium est, qui veteribus historijs ecclesiasticis fidem habet) cum isti nouatores nostri seculi hauserint dogmata: dubium non est, quin ipsorum doctrina non Apostolorum sit, sed vt ait Apostolus Paulus, dæmonum, qui suis aliquot mancipijs à fide Christi aberrantibus tam immanes persuaserunt blasphemias.

Caput. VII.

Dogmata Euangelicorum quia horribili secatent in Deum & Christum eius blasphemia, suum arguunt magistrum diabolum, quod Deum cum Manichæis faciunt peccati omnium authorem & causam efficacem.

Vnc paucis demonstrandum est pio Lectori, quanta nouæ istorum nouatorum doctrinæ scateant blasphemia. Deum Calvinistæ in primis, & vetustiores Lutherani, cum adolescente Philippo Melanchthone, authorem atque causam efficacem faciunt omnium malorum, omnium flagitiorum, omnium peccatorum. Hoc enim ex illo Sathanico Manichæorum dogmate, quo Lutherus & Calvinus liberum hominis evertit arbitriũ, necessario sequitur. Inde

D 3 aude-

audebat Philippus Melanchthon impudenti ore in Deum e-
uomere, quem & Calvinus est sequutus, Deum non minus o-
peratum esse Iudæ proditionem, quàm Pauli conuersionem.
Quod si verum est: quonam modo Deus est iustus dicendus, qui
tanta seueritate peccata punit, quæ non homo, sed ipse in ho-
mine operatur? Quo enim sensu homo peccare dicendus, qui
non sua voluntate, sed Stoica quadam necessitate, atque in cui-
tabili culpa commisit? Absit à Christianis auribus tanta blas-
phemia, quam isti impij à demonibus illusi audent tanta impie-
tate in Deum torquere.

Caput. VIII.

*Quod peccatum Originale cum Pelagianis impie abolent, negantq;
pueris, nondum in Christo renatis.*

*De peccato
originali,
quod cum
Pelagianis
negant Cal-
uinista at-
que Anaba-
ptista.
Psal. 50.
Colos. 1.
Rom. 5.*

N minoris est impietatis, quod Calvinistæ
Anabaptistis hic consentientes, audent pecca-
tum originale in pueris negare: cum disertis
verbis Dei spiritus in Dauide doceat, Ecce e-
nim in iniquitatibus conceptus sum. & Di-
uus Paulus tam manifestè asserat, nos omnes
natura esse filios iræ; quod in Adamo omnes peccauerunt.
Hanc impietatem à Pelagianis mutuatam plenis buccis concre-
pantes, nunc pro Euangelio apud miserum populum spargūt.
Qua fascinati non pauci, audent piam matrem ecclesiam Chri-
stī Catholicā intrudere, publicisq; cantilenis, dirisq; conuitijs sub-
fannare, Qua rima, inquietes, peccatum illud in pueros intra-
uit? quo iure sunt diaboli filij? quonam modo à diabolo sunt
possessi? Cui Pelagianismus est notus, agnoscit quā ipsissimis
suorum magistrorum vtantur loquendi formulis, apud D. Au-
gustinum subinde commemoratis: cum sufficere istis deberet,
quod per vniuersum orbem Christiani omnes suos vbiq; infan-
tes ad sacrosanctū deferunt baptismum, in Christo regeneran-
dos; tāta æternæ salutis necessitate, vt Apostolorum doctrina
(teste

AD HOLLANDOS EXHORTATIO.

(teste D. Augustino Epist. 120. ad Sixtum) habeat, eos perire, & ante baptismum moriantur. Vnde liquet, quotnam puerorū milia Calvinistæ in æternam præcipitent damnationem, qui baptismum negantes eis necessarium, nisi stata illa dierum certorū hora, qua suas in miserorum pectora euomunt blasphemias, in Synagogam adferantur; non baptizant, neq; in lucem editos, si extrema urgeat necessitas à foeminis, nec à viris quidem, modò publicam prophani ipsorum ministerij non gerant personam, patiuntur baptizari.

Caput IX.

Quod Christi Sacramenta vere abolent & negant, cum ea efficacia & sanctificantiā negant. Nam ea tantum faciunt peccati umbracula & velamenta, quæ peccatum & peccati sordes, fœdasque maculas non tollunt, sed velant, non abolent & eluunt, sed tegunt.

SED Calvinistas, & Anabaptistas suo cum Pe- *De vera &*
lagio, immo cum semijudæis Turcis, ob contē- *efficaci Sa-*
ptum Christi baptismum, relinquentes, nunc *cramento-*
Lutheranos conueniamus, quoniam ore sacro- *rum Chri-*
sancta Christi sacramenta cum illis audet blas- *si sanctifi-*
phemare, suaq; cœlesti illa vi & diuina prorsus *catione.*
efficacia spoliare. Testatur D. Paulus, Deum per Baptismū nos
regenerare ac renouare, Spiritu sancto in nos abundāter effuso
quod isti negant, asserentes peccatū originale manere in bapti-
zatis: pro quo etiam quotidie orandū sit, Dimitte nobis debita
nostra. Atqui si manet peccatū: quonā modo nos Deus baptis-
mo Christi renouat, qui execrandam peccati originalis vetu-
statem non aufert? Quonam modo verè mundat aq̄e laua-
cro, & verbo vitæ suam Ecclesiam Christus Deus, si peccato ma- *Eph. 5.*
nente, adeoq; inquinante non liberatur? Atqui satis est, inqui-
ant, si non obsit salutem credentium, quod peccatum habeant, cū
eis in gratiā Christi nō imputetur. Sed istud figmentum iniuria
est in Christum vehemēter atrox, & singulariter contumeliosa,
quod

Apoc. 1.

quod uiuificam & purgatiuam animarū vim sacrosancto eius sanguini, super nos in baptisate effuso, audacia plane Sathani ca detrahūt: cum D. Ioannis ore doceat Spiritus sanctus; Lauit nos in sanguine suo. Si nos lauit Christus; nihil manet sordis, nihil luis, nihil immūdi, quod peccati habeat rationē. Si nos suo lauit sanguine: animam sane nostram peccato originali antea mortuam uiuificauit, & venenum omne Diaboli, peccato Adæ nobis afflatum, prorsus ex animæ fibris depulit, vt nos uiuifico suo renatos sacramento, nouam sibi faceret creaturam. Quod quam ratione per sua Christus in nobis operetur Sacramenta, longius æquo excurreret hic tractandum: quod in Panoplia & Apologetico ad Germanos, pro ecclesiarum concordia scripto, fusius sumus persecuti. Inde qui desiderat, licet petat: nos hic breuitati studendum putauimus.

Caput X.

Quanta immanitate isti prophanicænes Christum dilaniant. Anabaptista illi veram auferunt carnem, ex virginis matris natura hominisq; essentia assumptam.

AM si Christum Dominum cogitemus, quibusnam conuitijs, immo nefarijs blasphemijs non solum impetant noui isti euangelici, sed crudelitate Paganica, immò Iudaica & Turcica, adeoq; Sathanica discerpant: immane apparebit facinus. Anabaptistæ Christum verum ex B. Virgine Maria negant hominem factum: cui corpus affingunt aut cœleste, aut aerium, aut nescio qua ex paterna substantia. Qua blasphemia quidnam cogitari potest diuino testamēto, tam veteri quam nouo, magis repugnans? An non de Christo, ex Adami stirpe futuro homine, omnia loquuntur diuinorum Prophetarum oracula? An non semini Abrahæ, quod est Christus, Paulo interprete, promissa est illa benedictio Dei, qua saluandi forent omnes
omni-

Gala. 5.

omnium nationum homines? An non Dauidi de fructu ventris eius, qui est Iesus Christus Nazarenus in sæcula benedictus, promissum est ore Dei, sessurum in throno Dauid, in domo Iacob? An non est filius Dauid, ex femine Dauidis secundum carnem? An non est mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus? Sed qui de filio Dei ex Maria virgine incarnato dubitat, magis sensu, quàm pœna indigere videntur: quod ad tam manifestas diuinorum oraculorum scripturas oculos suos claudere sua mera ex malitia volunt.

Psal. 131.

Luc. 2.

Matt. 1.

Rom. 1.

Caput XI.

*Lutherani Christum vere negant esse Iesum & Salvatorem,
qui peccatum populi sui non aufert, sed velat
& tegit.*

Istum quidem in modum Anabaptistæ in Christum Dominum furiunt, humanam ei carnem detrahentes. Lutherani verò, qui Christum verum nobiscum communiter agnoscunt Deum & hominem, quanta ipsum afficiant contumelia, indeliquet, quòd cum re vera negant esse Iesum, hoc est, Salvatorem animarum à peccatis, quibus sunt contaminatæ atque obligatæ. Cùm enim docent Christum sua per Sacramenta peccatum non abolere, non tollere, non auferre, sed relinquere: non imputare, sed tegere, ne sordent, ne Patris oculos offendant: verum ipsum negant, saluatorem humani generis. Non enim à peccatis verè saluat & liberat, ea tollendo, auferendo, abolendo. nam ea docent nulla eius gratia vinci, tolli, aut aboleri posse. Atqui clamat Dei Spiritus, Christum venisse, vt destruat opera Diaboli. Quonam modo igitur destruit diaboli opus peccata, si ea vere non abolet, non delet, non de medio submouet? Clamat Ioannes Baptista, ecce *Ioan. 3.* agnus Dei, qui tollit peccata mundi. Si tollit: verè non est

E am-

Matt. 1.

amplius: alioquin si non est sublatum ipsa re, non tollit Christus: quod impium est de Christo domino sentire: quem ideo Archangelus Gabriel prædixit Iesum appellandum, quia saluum faceret à peccatis populum suum. Qui peccata populi sui relinquit in anima, tegit, velat, non ab eis populum purgat, liberat, saluat. Ex hoc venenato Lutheri fonte omnes fluunt nouorum istorum magistrorum in Sacrosancta Christi Sacramenta blasphemiam, quod mera sunt sanctificationis signa, non causæ illam verè operantes, aut veram animarum sanctimoniam, veram puritatem, veram iustitiam non conferentes: cum peccatum Adæ doceant in anima renouatorum persistere, ac permanere, adeoque illam perpetuo contaminare. Sed vnus Diuus Paulus nobis aduersus istos blasphemos idoneus est veritatis Apostolicæ assertor, qui Corinthijs suis dudum baptizatis scribit; Et hæc quidem fuistis, fornicarij, idolis seruientes, adulteri, molles, masculorum concubitores, fures, auari, ebriosi, maledici, rapaces: hæc, inquam, fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri.

Ephe. 5.

Rursus de Ecclesia loquutus, Sanctificauit eam, inquit, in sanguine suo, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Si mundat baptizatos: vbi manent, obsecro, peccatorum sordes? vbi flagitiorum immunditiæ? vbi criminum priorum lues? Si Corinthij fuerunt ante baptismum fures, adulteri, idololatræ, iniusti (sed fuerunt, inquit D. Paulus:) non ergo post Baptisma sunt fures, aut iniusti, adulteri, fornicarij, aut idololatræ.

Ca.

Caput XII.

Caluinista Christo suam vere cum Arrianis imminuunt & tollunt diuinitatem, eum patre minorem & dignitate inferiorem blasphemantes. Vbi catalogus textur horribilium blasphemiarum, diabolo magistro dignissimarum, quibus impij Caluinista Christo suis in scriptis horribiliter maledicunt. Vnde hic veritas S. Eucharistie vno Diui Pauli loco euincitur & illustratur, atque furiosa demensque Sacramentariorum cecitas deploratur.

CAETERUM vt impietas impietatem trahit, ita Caluinista Lutheranos immensa superantes impietate, audent temeritate plane Cyclopica Christi etiam diuinitatem bello appetere, & Gygantæa prorsus audacia cælum ipsum oppugnare. Nam cum initio Caluinus negaret Christum ex Dei Patris substantia natum, audebat idem postea filium cum Arrianis Patre minorem facere, eique secundum honoris & imperij locum assignare, atque secundum rerum omnium causam ore impuro ac blasphemico appellare. Vnde liquidem est, eum inter personas diuinas ita distinguere, vt Pater filio sit maior, & filius potestate, honore, dignitate minor. Quam blasphemiam cum vero Arrhianismo consentire nullus ignorat, qui sacrilegam impij Arrhij doctrinam habet perspectam.

Qui sese in blasphemis Caluinistarum scriptis versatos gloriantur, scribunt recitatis librorum locis eos docere, Christum nihil accepisse, quod diuinum sit, & superet humanæ naturæ proprietates: negare inuocationem Christi hominis: collocare humanam Christi naturam extra deitatem Christi: Christum hominem non esse in throno Maiestatis diuinæ, imò non esse in cælis cælorum, vbi Deus est, & non habere diuinam gloriam, aut maiestatem. Ista horrenda in Beza, aliorumque sacrilegorum commilitonum scriptis inueniuntur, vt folio 17. Apo-

*Caluinista
Luthera-
nos horren-
da impie-
tate supe-
rant, Chri-
sto suam di-
uinitatem
cum Arria-
nis suffu-
rantes, &
magna ex
parte glo-
riam eius
imminuen-
tes & ob-
scurantes.
Caluini im-
pietas in
Concilio
Lausanne,
Anno
1537.*

logiæ 3. Diuinum aliquid non est datum, inquit, humanæ Christi naturæ: & humanæ naturæ dicere aliquid datum à Christo, est merus ac manifestus Nestorianismus. Fol. 24. Christum hominem esse immediate in cœlis cœlorum, & gloriâ ac maiestatem diuinam habere dici: falsam, blasphemam, impiam & modis omnibus execrandam esse vocem. Rursus fol. 29. Non adoro hominem cum Deo, nec humanitatem in Deitate: sed adoro λόγος carni unitum. Hunc Beza sacilegum & Væsanum impij discipuli æmulati, audent in valle Ioachimica (ô Deus immortalis! vt malum illud in Germaniæ viscera penetrauit!) docere, Christum in nimiam celsitudinem non esse euehendum: fieri enim ex eo idolum. Aures contineto Christiane, vt ne Sathanicum te attamenet contagium! Sed horret animus ista meminisse, nedum commemorasse. Ignoscat Deus narrantibus: quod tamen in gratiam fratrum faciendum suadebat pietas, vt auditis impiorum Calvinistarum blasphemias, tam horrendis, tam abominandis, tam execrandis, magis ab eis abhorrescant, videntes quo impietatis in dies miseri proficiant. Neque enim primo illo impietatis gradu consistere possunt, vt sua sint damnatione contenti: sed abominandas in nos euomunt contumelias, quod nos iuxta manifestam Christi vocem, HOC est corpus meum, dicimus, nos ipsius carnem manducare. Nam iste modus (inquit Beza fol. 32. Apologiæ. 3.) Capernaiticus est & Cyclopicus, estque αἰθερωποφαγία, diabolicum figmentum, horrendum monstrum, crudele flagitium. Rursus fol. 49. Leo fuerit, vel ex feris Canibalibus quispiam, qui corpus Christi, cui etiam ipsi cornifices parcunt, ipsum deuorandum vrgent. Ach te miserum mi Beza! quæ te dementia cepit? quis te ista sobrium scribere sibi persuadeat? cum D. Paulus tam disertâ oratione nobis exponat, quosdam ad iudicium sibi corpus domini manducare, quod illud non dijudicant. Dum asserit ergo D. Paulus, quosdam non dijudicare corpus domini, manifestum est eum affirmare, indigne illos manducasse corpus domini, quod non dijudicatum acceperant, quando ad illud su-

men

*In valle Ioachimica
vt Christum
quidam autem
sint Sathanico
sacrilegio
blasphemare.*

1. Cor. 11.

mendum, teste D. Ambrosio, accedentes, non dijudicabant, quia dominus est, cuius in mysterio sanguinem potant, qui testis est beneficii Dei. Nam deuoto animo (inquit, paulo superiorius) & cum timore accedendum ad communionem docet Paulus: vt sciat mens reuerentiam se debere ei, ad cuius corpus sumendum accedit. Sic & Theophylactus, Non dijudicans, inquit, non explorans, non intelligens propositæ rei amplitudinem. Si enim discernere vnquam, quisnam esset, qui proponitur isthic nobis: non indigeremus altero, sed illud ipsum, vt sobrii essemus, pararet. Sed de his alibi copiosius.

In hanc sententiam vno plane ore consentiunt Patres Orthodoxi vniuersi, quotquot hac de re vnquam scripsere. Consentiant & Ecclesiæ Christi vniuersæ, quotquot sub sole agunt, in toto terrarum orbe. Quare non minoris est impietatis, ne dicam Sathanici furoris, quod Pseudomonachus ille Petrus martyr, Italiæ Labes, & Geneuensis Cloacæ nobile columen, audet ore blasphemico vomere, Deum vniuersa sua omnipotentia non posse facere (inquit in dialog. sacrilegus) vt corpus suum vno & eodem tempore in pluribus locis, quam in vno, esse possit, etiam si velit. O Deus bone, in quæ nos seruasti tempora, vt isthæc audiamus blasphema! quæ omnem superiorum seculorum sua impietate vincunt Atheismum. Apud me namque haud infrequenter dubitare soleo, vtrum maiori sit cum sacrilegio coniunctum, Deum negare cum Atheis: an cum istis Calvinistis Deum negare posse facere, quod tam disertis verbis se facere, ac in finem vsque sæculi nobis facturum ipse ore suo contestatur! Certe vt olim Epicurus verbis Deum asseribat, sed ipsa re de hominum mente tollebat: ita nunc Calvinista, quorum Vasanus ille Beza, vt vita omni, adulteriorum & lasciuarum foedissima spurcicia putridus, ita ore impurissimo sacrilegus, facile nunc principem tenet locum. Cuius impietas & Atheismus etiam cum apud Parisienses se Christianum simularret, quia satis fuere nota, non amplius (spero) proficiet, saltem apud nostrates. Icti enim piscatores sapient.

Qui Deum negat omnipotentem cum Calvinistis: & Deum negat. Quid enim est Deus, si non est omnipotens? Ideo DD. Apostoli suo in symbolo epithon hoc censuerunt geminandum.

Caput XIII.

Conuitia euangelicorum in Sacrificium Christi, alium vt resutentur postulare locum, ideoque causa ostenditur, quare cum Caluinistis hic non est ea super re disputandum.

Conuitia in sacrificium Christi, certa sunt nota anti-christi.

Orro Christianum Sacrificium quantis exagitare student isti ad vnum omnes Catholicæ Christi ecclesiæ aduersarij blasphemijs, nimis notū est, pro dolor cum impijs istis nulla sufficiant maledictorum aut conuitiorum plaustra, quibus illud infamare, perstringere, atque si fieri pro insanis, imo Sathanicis ipsorum votis queat, de medio tollere conantur. Magnum igitur opus impleat huius diuini sacrificij Apologia, quam nos alibi diffuse satis sumus persequuti. Hic suffecerit paucis duo indicasse. primo, cur contra impium Caluinistarum dogma non sit S.S. Christianum sacrificium nobis hic defendendum, qui ipsum negant Sacrificij fundamētum, id est verum ac præsens esse in sancta Eucharistia corpus domini nostri Iesu Christi, pro nobis in ara crucis immolatum. Secundo, contra Lutheranos ostendisse fuerit satis, frustra eos contra nos rixari, de Sacrificio S.S. Missæ, an sit propitiatorium: qui nobiscum concorditer, sine tamen expresso Dei verbo scripto, tenent, esse sacrificium eucharisticum.

Cum Caluinistis cur non hic disputandum de sacrificio Missæ, Cum Caluinistis igitur & Luthero-Suuinglianis, Anabaptistis, siue Campanistis, siue Heidelbergensibus, deniq; cum tota illa impiorum Sacramentariorum colluie, de Christiano Sacrificio non magis est disputandum, quam cum Iudæis aut Mahumetanis, aut alijs fidei Christianæ apostatis. Vnde prudenter non minus, quam religiose à pio Imperatore Ferdinando, à colloquio VVormatiensi, Anno 1558. fuerunt submoti, & foeda impiorum Christi Apostatarum nota ad sempiternam ipsorum ignominiam insigniti. Recte namque vel Philosophi censuerunt

fuerunt, contra negantem principia non esse disputandū. His impiorum igitur Sacramentariorum quotquot censentur nomine, aliud hic nihil est opponendum, quam quod D. Hilarius ante annos 1300. Christianis vere Catholicis scriptum reliquit. De veritate carnis, inquit, lib. 8. de Trinitate, & sanguinis non est relictus ambigendi locus. Nunc enim & ipsius domini professione, vt fide nostra vere caro est. & vere sanguis: & hæc accepta & hausta efficiūt, vt nos in Christo, & Christus in nobis sit. Eucharistia enim est caro saluatoris nostri Iesu Christi (vt ait D. Ignatius martyr, referente D. Theodoro to Dialo. 3.) quæ passa est p peccatis nostris, quã pater sua bonitate resuscitauit.

Caput XIII.

Cum Lutheranis facile admodum esse super Sacrificio Missæ negotium, qui suis conuicti verbis, coguntur illud agnoscere propitiatorium. quia sine expreso verbo Dei, fatentur illam esse Eucharisticum sacrificium.

Ro inde impijs Sacramentarijs hoc certamine nunc *Missam esse sacrificium propitiatorium.* submotis, superest nobis cum Lutheranis lucta, de quibus facilis cuilibet fratrum catholicorum fuerit victoria, modo suis ipsi disertis Apologiae Confessionis suæ Augustanæ verbis stare velint. Si enim suo iugulentur gladio, nihil est periculi, ne imperitorib. nostris fratrib. amplius noceāt. Professi verū Christi Domini corpus esse in SS. Eucharistia (cui suū pistoriū audacia nefaria affingunt panē, quē contra oēm orthodoxorū Patrum sensum, & SS. Conciliorū definitionē, volūt, post spiritus sancti sanctificationē, siue cōsecrationem, permanere reliquū & immutatum: de quo alius erit differendi locus) negant esse sacrificium propitiariū, siue quod pro peccatis Deo Patri debeat quotidie immolari. Nos catholici ex consentanea veterum Patrum doctrina, & perpetua Ecclesie Christianæ Apostolicæ & Catholicæ traditione, atque liquido Christi Domini exemplo, ipsis opponimus manda-

ditum Saluatoris nostri Christi: qui & suo ore, & Spiritus sancti magisterio Apostolos, eorumque discipulos Christianos ita toto terrarum orbe faciendum, iuxta diserta Prophetarum oracula, docuit. Testimonia huius rei qui desiderat, ex nostro Apologetico petat: nimirum & Christum Dominum in cœna suum corpus Deo Patri, ad implendum, teste D. Cypriano cum toto veterum P.P. Senatu, sacerdotis typici Melchisedech sacrificium, obtulisse: & patres nostros omnes veteres orthodoxos, apud omnes ubique Christianorum Ecclesias, concorditer pro peccatis, non modò viuorum, sed fratrum etiam piè defunctorum religioso semper obsequio immolasse. Quod si huius rei expressum ex diuina scriptura postularint testimonium: nos ipsorum armis nostram facile ac indubiam cum victoria tuebimur doctrinam Apostolicam: nimirum eodem Dei verbo nos Missam, quam pia nostrorum maiorum voce dicimus, siue Sacrificium corporis Domini in Missa, & sacra illa Ecclesiæ Christi actione, esse propitiatorium: quo ipsi suis affirmant, & in Confessionis Augustanæ Apologia profitentur esse Eucharisticum. Quod dogma si putant tanquam euangelicum tuendum & defendendum, ne alieni ab omni Christianæ Ecclesiæ specie pijs videantur: certè multo iustiori de causa Propitiatorium est obtinendum & propugnandum SS. Missæ Sacrificium: quod de alterutro nihil disertè loquatur diuina scriptura. Sed orthodoxi Patres nostri, ab Apostolis Euangelicæ veritatis magistris rectè instituti, vtrumque nobis suæ fidei Christianæ posteris id bona fide tradiderunt, quemadmodum ipsi diuino ipsorum ore accepissent, & exemplis non obscuris, factisque ipsorum toto Christiano orbe coruscantibus didicissent.

Caput XV.

*Quod eodem argumento Catholici omnia nostra stabilimus dogmata, quæ
illi suum Eucharisticum sacrificium: quod sese nobiscum concorditer
obtinere ipsi profitentur, in Apologia Confessionis
Augustanae.*

Eodem clypeo, vere, quod dici solet, Aiacis, defendimus Catholici dogmata omnia, quæ nobis toto concorditer orbe sunt hæctenus saluta-
tanquam ab indubio Apostolicæ traditionis fonte promanantia. Cuius rei liquidissimum inde accipimus argumentum, quod nos Catholici semper eadem, teste D. Irenæo, de eisdem sentimus, docemus, profitemur. Istud prolixiorẽ desideret explanationẽ, de singulis nunc controuersis fidei dogmatibus, quàm præsens ferat institutum. Qui suo labori parcendum non putet, consulat quæ hac tempestate à doctissimis viris, quos Deus Pater, sui memor promissi, Catholicæ Christi Ecclesiæ facti misit, contra infanos nouatorum istorum, qui priscos sacrilegorum hæresiarcharum furores, toties à PP. Orthodoxis in Synodis Oecumenicis damnatos audent recoquere, clamores, in lucem sunt edita, oratione luculenta non minus, quàm solidis argumentis confirmata. Vnde non mediocria obtinendæ catholicæ religionis sibi hauriant adminicula, salutariaq; stabiliendæ, tuendæ atq; conseruandæ auitæ suæ fidei pharmaca. Si enim illa diuinarum scripturarum capitula, quibus Euangelici, arte plane Sathanica, ad exitialem imperitorum fraudem sacrilegè abutuntur, verè atque orthodoxè intelligantur: nihil pijs catholicæ Christi Ecclesiæ dogmatibus aduersantur, sed reuera optime cum eis per omnia congruunt, conspirant, consentiunt. Istud quidem nõ omnibus ita mox est perspicuum: sed qui iuxta auream D. Pauli amussim, verbum Dei didicerunt

Ex concordia Ecclesiarum Christi traditione firmissime stabilitam fidem.

Quantum pijs auxilij propositum

F *μεμ,*

*Quantum p̄p̄, recte secare, recte incidere, recte intelligere: is demum videt
p̄is auxiliij quantum solidi inueniat in illis doctis Catholicorum huius
propositū temporis virorum scriptis p̄sidij, ad suam fidem Christi
in scriptis Catholicam, contra grassantes Sathanicæ impietatis hære-
Catholico- ses, contra peregrinas hominum mente corruptorum opi-
rum huius niones, denique contra prophanas dæmonum doctrinas,
seculi, vt obfirmendam atque muniendam, ne circumferantur omni
contragras- vento, & à vero Christi Euangelio seducantur. Cum enim
santes mu- hoc seculum valde sit nasutum, ac sibi plerique popularium,
niantur ha- nescio qua diabolica philautia & arrogancia, hominibus be-
reses, diui- nefanis indigna, persuasum habeant, sese vel sola lectione ad
nis scriptu- literam vix percepta, diuinas intelligere (quas vel semel totas
ris imperi- millesimus istius miseri gregis non perlegit) scripturas: magna
te non mi- sane opus est cautione, ac sedula vigilantia, ne impruden-
nus quam- tes à recta seducamur veritatis Christianæ via, in aliquam
impie abu- nouatorum istorum foueam, qua in æternam precipitemur dā-
tantes. nationem. Quod proculdubio eueniet omnibus, quotquot
aliter verbum Dei intelligentes, quam spiritu sancto est eccle-
siæ Christi catholicæ initio traditum, ab ea, suo inflati spiritu,
sese impie separant, & ob scripturas male, ac non vere intelle-
ctas, ad aliquam euangelicorum sese transferunt diaboli sy-
nagogam.*

Caput. XVI.

*Quod imperitis aberrandi causa non tam sunt Catholicorum scan-
dala, quam impura suamet ipsorum vitæ: & cur hodie
tam multi ad Calvinismum deficiant.*

*Nō veram
esse apostas-
iæ causā,
impuram
Ecclesiasti-
corū vitā.*

T qui non desunt, aliquis dixerit, qui magis impura
quorundam aut sacerdotum, aut monachorum vita
offensi, quam argumentis è sacra scriptura non recte
intellecta petitis, sibi persuadent, apud Catholicos
non esse veram Christi doctrinam, aut Catholicam eiusdem
Eccle-

Ecclesiam. Vt scandala nostri Catholici siue cleri, siue populi negare non possumus: ita, si res inspiciatur penitius, longè alia vera deprehendatur causa, cur hodie plurimi Catholicam deserentes Christi Ecclesiam, ad nouam aliquam aut Lutheri, aut Caluini, aut Mennonis Synagogam sese transferunt. Equidem inficiari nolo, nostrum Catholicorum gregem pudendis, pro dolor, imò grauissimis, adeoq; execrandis (pro pudor!) nimis notis flagitijs esse lugendum in modum & contaminatum & deformatum. at ea res non è vestigio necessariam etiam fateri cogit doctrinæ Catholicæ corruptelam. Alio qui enim & mox non minori negotio Lutherana & Caluiniana, & in primis Anabaptistica falsi conuincatur Synagoga. Vt enim apud Lutheri asseclas non desunt, potissimum Doctores, qui suis non contenti vxoribus, suas cum alienis sibi subinde commutandas indulgent, teste Sebastiano Flachio Mansueldensi, in causis, cur ad Catholicos transferit à Lutheranis: ita apud Calvinistas reperire est ministros, potissimum per Galliam, qui præter conjugatas, vno anno virgunculas obstuprauere duodeuiginti. Verum neminem adeò puto plumbeum, aut hebetem, qui doctrinam ab improbis doctorum moribus, vitaq; impura non censeant discernendam. Omnes enim in commune illud euāgelicum in ore habemus: Super Cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisei: quæ dicunt, facite: iuxta opera verò eorum nolite facere. Quod Christi elogium cum omnes, quotquot Christi cēsemur nomine, habeamus verissimum: puerilis est imperitiæ, stolidæq; insipientiæ, ideò Catholicã si quis sese dicat deseruisse Ecclesiam, quòd passim à Catholicis viuitur male, improbè, horribiliter, execrabiliter. Nam si verū fateri velit: idem de suo etiam grege, qui aut Lutheri, aut Caluini, aut Mennonis gloriatur titulo, profiteri coactus, aliam sibi necessariò querat diaboli Synagogã, cum deserat illam Catholicã Christi Ecclesiã, quæ vna est. Vnde nusquam alibi, q̄ in illa vnica & sola inuenitur Christus, sed antichristus, siue Diabolus, cui ille minister est, & infelix discipulus, qui cum Christo intra illã Apostolicã non

Communitio vxorū apud Lutheranos. Sebastianus Flachius cur ad Catholicos transferit. Libidinosissimi Calvinista Galili.

De veris apostasia a Catholica Christi Ecclesia causis. colligit Ecclesiam. Apostasias igitur, siue impiæ à Catholica Christi Ecclesia defectionis vera non est causa, quam præterunt istæ erraticæ Christi ouiculæ, in execrandas hæreseon nallas diaboli astutia seductæ: sed illæ, quas Dei spiritus diuino D. Pauli ore non est suis reuelare dedignatus: quarum aliquot nûc per ordinem non erit incongruum si paucis exponamus.

Vita bona, & quæ iuxta Christi Euangelium ducatur, quam fit ad æternam salutem omnibus necessaria, illud Christi docet oraculum, Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Ideo D. Paulus suum Timotheum instruens, quibusnam armis verû Christi militem oporteat esse, in assidua huius brevis vitæ malitia, instructum, hoc præceptum, inquit, fili Timothee, commendo tibi, vt milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam: quam bonam conscientiam siue vitam, regulæ à Deo præscriptæ respondentem quidam repellentes, à fide naufragauerunt. Nec sine causa, inquit Theophylactus. Cum enim vita impura fuerit, doctrina etiam peruersa inde nascitur. Vt enim metu futurorum non torqueantur impure viuentes, persuadent sibi ea non esse vera, quæ nostra religio tradit. An non hæc verissima est causa, cur tam multi suis dediti delicijs sæculi huius, aut voluptatibus carnalibus, Catholicam deserentes Ecclesiam, ad Lutheri, aut Caluini, aut Mennonis transcûnt Synagogam? Cum enim in castitate, in sobrietate, atque pijs ieiunijs viuere nolint, aut iusta exercere mercimonia, sed alios fraudare, aut iniquis deuorare, immo exfugere vsuris: ad illos transcunt magistros, quos suis quisque affectibus carnalibus sentiunt accommodatissimos. Hoc illud est, quod ore D. Ezechielis Deus suo de veteri conquerebatur populo, cui pseudoprophetæ sub omni cubito suebant puluillos, hoc est, commodam vitæ illorum adulantes atque subparasitantes præscribebant vitæ suauiter, pro sua cuique libidine, ducendæ rationem, vt aut fortunæ sacrificarent, aut Moloch immolarent, aut Astharte siue molli Veneri sacra facerent. An non id ipsum de nostro dicitur populo? Qui namque nouum istorum nouorum magistrorum

strorum sectati sunt euangeliū, quam qui vitam ducebant aut adulterijs contaminatam, aut ebrietatibus obrutam, aut auaritia notis deformatam? Isti auribus prurientes, vt aliquod suę conscientię malę atque torquenti, reclamanti semper ac remordenti, quod aliter viuerent, quam Deus sua in Ecclesia Catholica viuendum docet, inuenirent solatium; multos sibi cumularunt magistros, qui eos grata docerent, atque, vt est apud Esaiam, loquerentur placentia. Hinc initio tot sectabantur Lutherum, quod ieiunia doceret non obligare, quod confessio- nem peccatorum diceret esse liberam, quod monachorum vo- ta negaret Deo aut grata aut rata. Sed postea emergente Calui- no, callidioris demonis discipulo, plerique Lutherum deserentes, ad hunc sese cateruatim transtulere: qui præter vsuras licitas, immo (si fas est credere, vt scribit Comment. in Psal. 14.) euangelicas, etiam liberum permittit adulterium, modo vxor con- uincatur aut violati thori rea, aut non sui dogmatis assecla. Vnde hunc, quod gratiam Christi transfert in luxuriam, passim se- quuntur pseudoapostolum, quotquot toto fere orbe sunt ho- mines impurę vitę, notę auaritię, profligatę honestatis, & pro- iectę continentię: monachi etiam, hypocrisi magis quam pie- tate nobiles, ventri & inguini magis, quam sobrietati dediti, & cauteriatę libidinibus atque sacrilegijs conscientię. Denique mercatores, cor auaritia exercitatum, & lucri sordidi cupiditate faucium gerentes, ad Caluinum tanquam ad conyzam, quam pulicariam, vloocruit vulgus vocat, cõfluere videmus. Vt enim ad hanc blattę, pulices, cimices, sordidaque omne genus ani- malcula domestica solent concurrere: ita ad Caluinum cater- uatim nunc confluit, quicquid in Dei populo, immo in mona- sterijs & clero simulata erat pietate. Hi enim Dei domui vere sunt, quod agricolis midas, trox, seps, lyttaba, prestis, asellus, ful- lo, galba, termus, curgulio, & quicquid bono patrifamilias a- liquam suę oconomię bene ac frugaliter gerendę inferre potest noxiam. Quare nulli piorum iusta est mirandi causa, si tanta Calvinistarum hodie oriatur colluies, toto fere terrarũ

*Quales e-
populo de-
fecerunt a
fide Catho-
lica.*

*Cur tam
multi ho-
die Caluini
sacrilegam
sequantur
doctrinam.*

*Caluinus
Conyza est
sive pulica-
ria quedã:
ad quem
impura o-
mnia con-
uolant do-
mus Dei
animalcu-
la.*

orbe infinita turba expullulans, potissimum ex auaris, sordidis, cupidisque lucri terreni mercatoribus conflata, & ex ijs conglobata, qui voluptatum magis quam Dei sunt amatores: cum impia Calvinistarum doctrina omnibus Deum non timentibus, imperitæque simul & lasciuæ iuuentuti, latissimam illam aperiat viam, quæ sub specie pietatis, ad æternum ducit perditionis infernalis barathrum.

*Caluinista
cur tã mul-
ti ex plebe-
cula & ex
iuuentute.*

Caput XVII.

Quod plebeis & plerisque omnibus mercatoribus errandi causa fuit avaritia, quam, teste Diuo Paulo, quidam appetentes, a fide errauerunt.

*Causa se-
cunda, cur
tot per Hol-
landiam
& Zelan-
diam a fide
Christi de-
ecerint.
1. Timo. 6.*

*Avaritia,
pietatis est
pestis.*

*Ambros. in
Com.*

Moderationis autem qui sunt ingenij, aut vitæ continentioris, alium diabolus parat laqueum, & occultum rete, quo plurimas partem vulgi turbas in perniciosas aternæ suæ damnationis pellicit nassas: quod avaritia est, siue vt Paulus ait, ditescendi voluntas in hoc seculo. De ijs enim, varijs sui seculi exemplis, ex Corinthiorum mercatorum, avaritiæ nota insignium (vbi Timotheus agebat Episcopum) moribus doctus pronunciat, eos qui in hoc seculo diuites volunt fieri, incidere in rete diaboli, quod est Mammona, siue diuitiarum cupiditas, omnium malorum & peccatorum radix: quam terreni lucri cupiditatem quidam Christiani appetentes & sectantes, à fide errauerunt. Et enim illa vitiorum mater avaritia, oculos mortalibus claudit, dulcis lucri lemijs oblinet, atque ad præsentia commoda & vicia obulorum aliquot, siue aureorum emolumenta respicere homines cogit, futurorum oblitos. Quia futurorum cupida, inquit Diuus Ambrosius, in præsens nunquam est

est secura. Huic pietatis pesti cum plerique, per Hollandiam & Nufquam
 Zelandiam potissimum (nullam enim equidem crediderim terrarum
 prouinciam, quæ ferè tota sese pari sedulitate tradidit merca- magis ser-
 turæ, quòd tota, & vndiq; est portuosa, fluuijsque opulentissi- uebat lu-
 mis cincta) seruire maluerunt, quàm Deo: eis (pro dolor!) tan- cri studiū,
 dem euenit, quod Christus in Euangelio eis frustra clamauit, & illibera-
 Non potestis Deo seruire, & Mammonæ! Nam cum lucro fa- lis merca-
 ciendo inhiabant toti, magis occasiones querebant ditescen- turæ cupidi-
 di, quàm Deo seruiendi. Vnde vulgo tantum erat passim deo- tas, quam
 tionis frigus, & verus quidam auitæ pietatis somnus. Si enim per Hollan-
 mores, pietatem, & precandi atq; ieiunandi deuotionem con- diam &
 feras cum maiorum nostrorum ante annos XX. moribus: in a- Zeelandi-
 lium te credas migrasse orbem. am.

Cum igitur in plerisq; omnibus huius ætatis infœlicissimæ, Cur Hol-
 immò auarissimæ mercatoribus, studium auitæ pietatis vicerit landis insti-
 amor cupiditatis: non mirum est, nostrates adeò degenerasse. ta ista hor-
 Moderatis enim opibus non contenti, poculo meretricis Ba- ribilis cala-
 bylonicæ fuere cum Anglis, Germanis, & alijs negotiationi de- misas.
 ditis inebriati, ita vt in ijs vere illud locum habuerit: De vino
 fornicationis eius, siue sacrilegæ diuinorum mandatorum trāf-
 gressionis biberunt, & mercatores terræ de virtute diuitiarum
 eius diuites facti sunt. Ideo suis lucris aut pereuntibus, aut im-
 minutis, lugent cum illis, de quibus Apocal. 18. dicitur: Nego-
 tiatores terræ flebant & lugebant super Babylonis ruina, & qui
 diuites facti sunt, ab ea longe stabant, propter timorē tormen-
 torum eius, clamantes, vā, vā! Cecidit ciuitas illa magna, in qua
 diuites facti sunt omnes, qui habebant naues in mari.

Blando igitur quotidiani lucri poculo à meretrice illa Ba-
 bylonica, quæ vitorū in sæculo regnantium est regina, inebria-
 ti, pluris Mammonam siue quæstum facere cœperunt, quā Deū.
 Cui enim plus curæ, ocij, studij, sollicitudinis, operæ, atq; laboris
 impendimus, id maxime amamus: cum ex amore oriantur illa
 vniuersa, quæ ad optatum diuitiarum finem facere possunt.

His

His sæculi sollicitudinibus plus æquo dediti, verum in se (pro dolor!) experti sunt, quod Dominus in Euangelica seminis parabola docet, spinas & diuitiarum sæculi curas suffocare verbum Dei, & veram de diuina religione ac vero Dei cultu doctrinam. Quia per auaritiam, siue immodicum terreni lucris studium aut deserta, aut neglecta, fit paulatim, crescente auaritiæ cupiditate, ac dæmone in dies ad maiora quæstus in horas augendi compendia instigante, variasque vsurarum & illicitorum contractuum formulas excogitante, vt à fide aberrent, siue vt eam, quæ ab Apostolis in Catholica Ecclesia est tradita, deferentes, nouam hominum impiorum superstitionem, siue sacrilegam sequantur dæmonum doctrinam. Quod multis suorum exemplis (heu dolor!) singula fere oppida (excepta vna illa nobilissima, sæculisque omnibus laudanda, & nunquam satis prædicanda Amsterdamenti Repub.) nunc vident, atq; salu-

Amsterdamentis reipublici immortalis laus, a fidei constantia, & Religionis puritate conseruata.

salutari (Christo Iesu gratia immortalis) deplorant luctu, meliorem de sempiterna suorum errantium fratrum salute spem concipientes. Explicata nunc secunda tot errantium Christi à fide Catholica ouicularum causa, tertiam aggrediamur.

Caput. XVIII.

Quod fratres simpliciores, qui minus mali putantur, aut sordide auaritia occasionibus non intricantur, aliam in se habent errandi causam: quod teste Diuo Paulo non dilexerunt illam Euangelicam Christi veritatem, ipsis a Patre cœlesti reuelatam, nec eam precibus conseruare, aut bonis operibus exornare, quotidianoque pietatis exercitio fouere sat agebant.

Tertia causa huius reipublici Apostasias, quod pluri mi charita

Vod si quidam inter istas erraticas Christi ouiculas putantur, qui carnis suæ nõ quærunt voluptates, aut iniusta terreni lucris commoda: hi ad illud pertinent hominum genus, de quibus D. Paulus prophetat, quod tempore Antichristi deficient plurimi à fide, quod charitatem

veri-

veritatis non receperunt, siue quod non dilexerunt salutarem Christi veritatem. Si enim eam amarent, pluris eam facerent, & pro ea cognoscenda & conseruanda diligentius laborarent, nec eam tam temere, nullisque argumentis vel in speciem plausibilibus, nedum nullis miraculis sibi eripi paterentur. Si enim donum fidei Apostolicæ multo maximum eo habuissent in pretio, quod meretur: frequentiores de hoc sibi collato agerent Deo Patri gratias, aut ardentiores pro eo retinendo & obtinendo & augendo funderent Christo Domino preces.

*tem verita-
tis non ha-
bent, nec
magni sa-
tis faciunt
cœlestē fi-
dei donum.*

Caput XIX.

Causa exponitur, cur tam multi hodie inueniantur dubitantij, clamantes, Nescimus quid nobis sit credendum: quod fidei lumen tenebræ malorum operum obscurant, & paulatim exstinguunt.

Einde, quia non satis magnam in Deo habuerunt fiduciam, qui promisit se suam Ecclesiam Catholicam, per Christum toto orbe fundatam, nunquam deserturum: ideo veritas Evangelij eis facta est obscura & ambigua, & veluti quodam ignorantia vmbraulo te-

*Vnde tam
multi ho-
die dubitan-
tij, clamant
Nesci-
mus quid*

ta: quæ mentem ipsorum non profus illustrat, neque confirmat, neque persuasam tenet. Nam qui confidunt in Domino, uti docet Sapiens, intelligent veritatē; & qui fideles sunt in dilectione, acquiescent illi. Veritas enim Euangelica, quando pijs bonæ vitæ operibus non excolitur, languescit & paulatim ocio marcescit, ac segnitie pigra sterilefcit, atq; tandem obscurascens tota euanescit. Haud aliter atq; ignis nisi fomento lignorū foueatur assidue, in se consumitur, suumq; in aera euandus euolat. Rursus quemadmodum lux in carcere, nisi foueatur iugi lucernæ putida aruina, aut oleo splendido, in tenebras euanescit: ita fides Christi, nisi bonis Christianæ charitatis, orationum, elemosynarum, & cœlestium meditationum desiderio,

*Fidei lux
vt malorū
tenebris ex-
stinguatur
& pereat,*

G pijsq;

pijsque exercitijs subinde foueatur, obscura scit, interit, exstinguitur, emoritur: potissimum, cum mala opera non cauentur, quæ vere à Christo dictæ sunt tenebræ, quod mentem sublustri euangelicæ fidei luce partim illuminatam iterum obscurant, & horrendas errorum, hæreseon & idololatriæ offundunt tenebras, ita vt peccata iam non reputentur peccata. Proinde vt Christus monet, qui faciendis diuinæ legis operibus seriam dant operam, illi demum veram esse Christi doctrinam intelligunt. Sic enim ait Pharizeis, Qui fecerit veritatem, intelliget quod mea doctrina est ex Deo. Hanc viam intelligendæ diuinæ veritatis Dauid tenebat, cum sibi gratulatur, Custodiuit anima mea testimonia tua: ideo dilexit ea vehementer! custodia enim legum Dei, est dilectio.

Caput XX.

Epilogus huius exhortationis, quæ necessarium colligit & imprecatur omnibus a fide Christi Evangelica seductis, ad Catholicam Christi Ecclesiam reditum.

Epilogus. **H**anc Christi monitionem (quæ impenetrabilis est cõtra graues errores Diaboli hæreses, & crassos impietatis Sathanicæ errores clypeus, ac vera pedibus piorum inueniendæ Christi veritatis lucerna) qui sequi serio sibi persuasum habet: is certissimam ingreditur viam, qua non modo vniuersa effugiat errorum passim regnantium contagia, sed in æternam etiam perueniat regni cœlestis vitam. Huc enim illa Diui Petri facit exhortatio, qua nos monet, vt per bona opera certam nostram faciamus vocationem regni cœlestis & electionem. Siquidem regnum illud beatum nobis hæc est conditio à Deo Patre promissum, si ad exemplum sanctorum omnium, pijs bonorum operum insistentes vestigijs, illud Christi mandatum præstare sat agamus, Si vis ad vitam ingredi, serua mādata. Hæc vna est via, qua

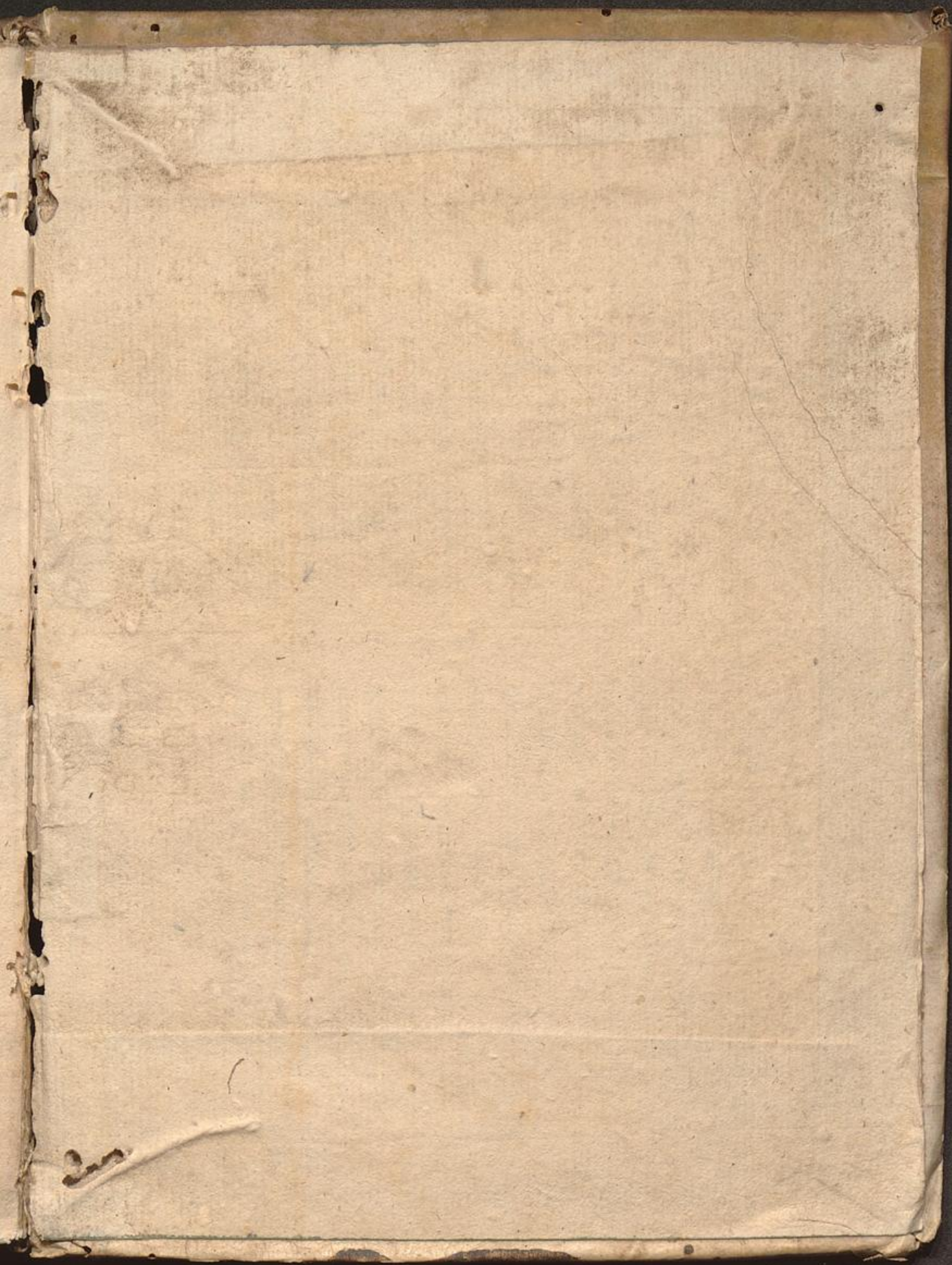
2. Pet. 1.

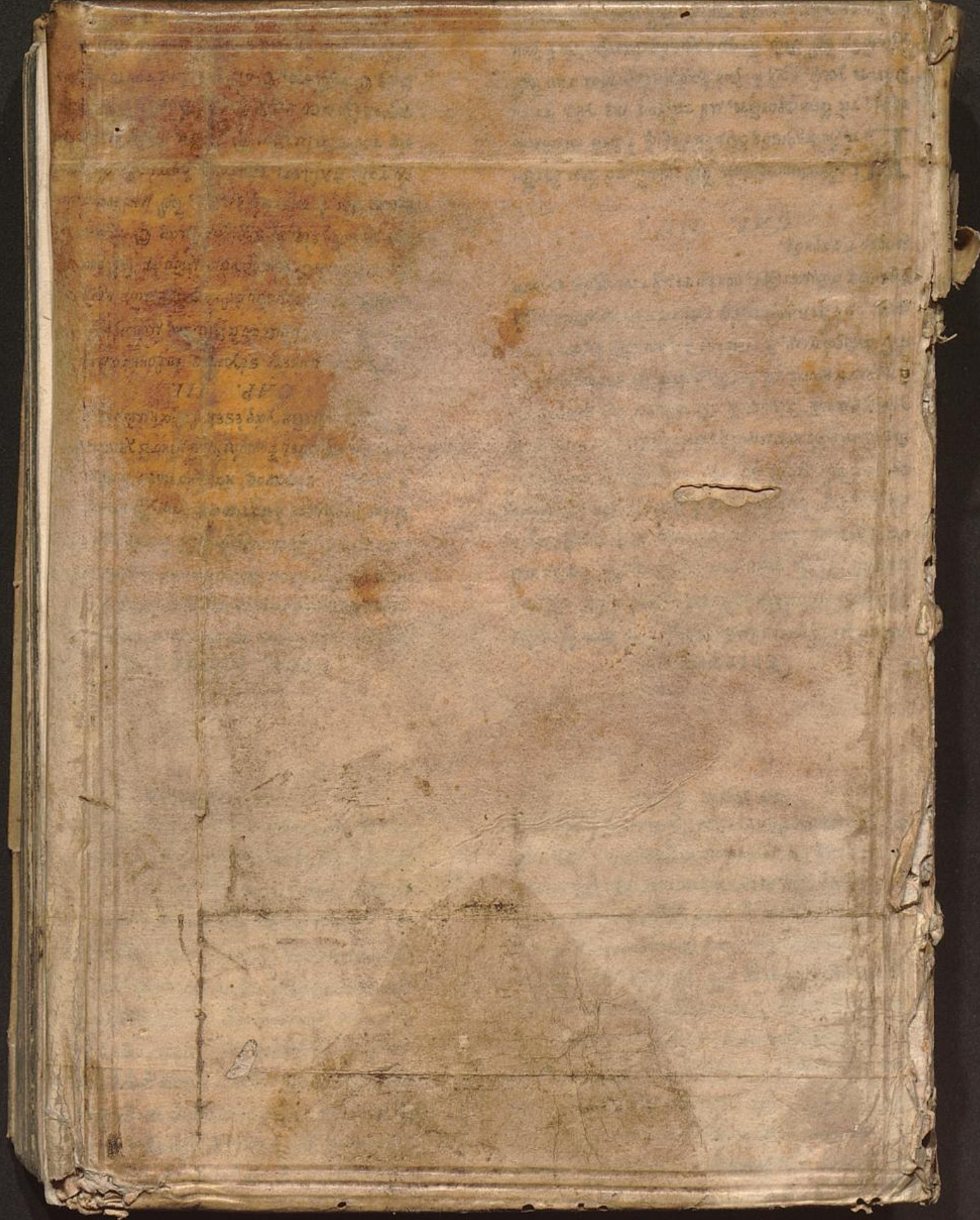
quæ ad Regnum Dei deducit: hæc vna est via, quæ certo ad vitam perducit æternam, quã ingressi omnes ad vnum Sancti, iã cum Christo regnãt beati. Non enim coronari à Christo Agonotheta potuerunt, nisi legitime certassent, diabolum strauissent, carnem edomuisissent, mundum & cõcupiscentias eius vicissent. Vnde tu Christiane, inquit Diuus Chrysostomus, delicatus es miles, si putas te posse sine pugna vincere, sine certamine triumphare. Exere vires, fortiter dimica, atrociter * in prælio isto concerta: considera pactum, conditionem *Forte legendum, acriter.* attende, militiam nosce: pactum, quod spopodisti: condicionem, qua accessisti: militiam, cui nomen dedisti. Hæc autem aggredi, præstare, consequi nullus potest, nisi qui in Christo manet. Nam qui manet in me, inquit, hic multum fructum affert. In Christo aut nemo manere potest, nisi qui in illa sua Catholica permanet ecclesia: extra quã non magis cui quã salus est, aut vita, quam ramo ab arbore sua præciso, cui vltius nec influxus, nec vigor, nec viros, nec vita potest perdurare. *Iohan. 14.* Nam dum in Christi Ecclesiam recipimur, eius membra per S. Baptismum effecti, amissam per Adæ peccatum vitam & spiritum viuificantem ab eo consequimur. A qua Christi familia dum nos, sacrilego Sathanicæ perfidiæ errore imbuti, & persuasi discedimus, nouam diaboli Synagogam, non in Christi, sed aut Caluini, aut Lutheri, aut Mennonis, aut Campani, aut alterius istorum Christi hostium nomine congregatam sectantes, nos in certissimum æternæ damnationis barathrum præcipitamus. Vnde nunc temporis verissimè cum SS. Orthodoxis Patribus, pij Pastores clamare non cessant, Non potest Deum habere Patrem, qui catholicam Christi Ecclesiam non habet Matrem. Ad quã vt nobis, & ceteris fratribus ad vnum omnibus, qui per certissimos Sathanæ nunc ad tempus regnantis ministros, Caluinistas, Lutheranos, Mennonistas, Dei permisso, sunt ad diabolicam fidei Christianæ apostasiam, & exitialem ab Ecclesia Christi Catholica defectionem tentati, redire atque constanter persistere contingat: nos Deum Opt. supplices obsecrare nunquã

definimus. Vos igitur fratres quod audistis ab initio, in vobis permaneat. Si in vobis permaneat, quod audistis ab initio: & vos in filio & Patre manebitis. Sicut docuit vos, manete in eo, & nunc filioli manete in eo: vt cum apparuerit, habeatis fiduciam, indubiamque fidei certo euangelicæ ac liquido Christianæ atque apostolicæ, sine qua non potestis saluare animas vestras, perusionem, & non confusione afficiamur ab eo, propter innouatam aut mutatam suam cœlestis Euangelij doctrinam, in aduentu eius: quando vniciq; reddet secundû opera sua. Nos enim filij sanctorum sumus, & vitam illam exspectamus, quam Deus daturus est his, qui FIDEM suam nõ mutant ab eo. Valete fratres in Domino Iesu dilectissimi, & cordi meo in vna Christi Iesu Ecclesia Catholica, vitaq; Christianis viris digna desideratissimi.

Vestri ad vnum omnium in Christo amantissimus, & ad omnia in Domino Iesu obsequia ex animo semper deditissimus, VVilhelmus Damasi van der Lindt, indignus Eccl. Ruremundensis Episcopus. 1577. Kalend. Ianuarijs.

F I N I S.

Orat
+ a

78